

Universitetsnytt

FÖR MEDARBETARNA VID STOCKHOLMS UNIVERSITET | FEBRUARI 2013 | NR 1

Rektor i stor intervju:

*– Vår öppenhet
finns på riktigt*

**Satsning på kvinnliga
professorer**

*Större institutioner
minskar sårbarheten*

VÄRDEFULLA DATA

OM 50-TALISTER

En högskolevärld i snabb förändring

ATT BLI REKTOR för Stockholms universitet – Sveriges största lärosäte – 2013 innebär att stiga rakt ut i en högskolevärld i snabb förändring.

Två nya myndigheter, Universitetskanslers-ämbetet och Universitets- och högskolerådet, är på plats. Hela resurstilldelningssystemet är i omstöpning: Vetenskapsrådet (VR) har i uppdrag att utreda hur kollegial bedömning av lärosätena ska gå till, medan Vinnova ska utreda samverkansaspekten. VR har också hand om rekryteringen av internationella toppforskare och av yngre forskare, båda introducerade i forskningspropositionen. Sci Life Lab ska sjösättas på allvar. I Europa står Horizon 2020, som efterträder EU:s sjunde ramprogram, för dörren – och även om EU-kommissionens förslag om kraftigt stärkt forskning knappast går igenom så vill ERC öka sina anslag, och förenklingar i EU-byråkratin på forskningssidan lär vara att vänta.

På utbildningssidan fortsätter det av ENQA kritiserade kvalitetsutvärderingssystemet,

samtidigt som ett nytt system redan har börjat diskuteras. Det som dock inte ska ändras, enligt ministern, är att det är output – inte input – som ska utvärderas. Internationaliseringen på utbildningssidan har nästan avstannat sedan avgifterna för utomeuropeiska studenter infördes. Nu övervägs olika former av lätnader i regelverket. Lärarutbildningarna står inför nya förändringar: antagningsreglerna ska kompletteras med lämplighetsprov. Övningsskolor ska införas på bred front med hjälp av stimulansbidrag – här är Stockholms universitet pionjär. Bristen på lärare inom naturvetenskap är nu så akut att regeringen överväger åtgärder.

Förslaget om en ny stiftelseform, så kallade högskolestiftelser, väntas under våren. Det betyder att högskolorna i praktiken kan bildas om till stiftelser – men utan stiftelsekapital. Det blir också en utredning om kollegialitet och akademiskt ledarskap, även den aviserad i forskningspropositionen. Regeringen vill väcka

debatt angående det kraftigt ökade mandatet för rektorer jämfört med förr, och de nya krav på ledarskap som det ställer. Själv tycker jag att det är något av ett skenproblem. Det finns ingen självklar motsättning mellan strategiskt ledarskap och kollegial legitimitet.

Som rektor i dessa tider gäller det att navigera mellan regeringens styrning, utbildningens och forskningens behov och omvärldens förändringskraft. Men Stockholms universitet står stadigt, med solid grundforskning som sin bas, med framstående och eftersökta utbildningar och med öppenheten mot samhället som sin särskilda profil.

ASTRID SÖDERBERGH WIDDING, rektor
▶ rektor@su.se

Citatet

» Forskning är ju som en deckargåta lite grann, vem var mördaren? Det är spännande. *Man funderar på hur det ligger till och så inser man – det var butlern.*

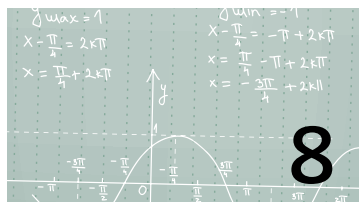
LINGVISTEN MIKAEL PARKVALL i intervju i Lärarnas Nyheter 9 januari 2013.

Siffran

20 000

Så många är det totalt som följer/gillar Stockholms universitets svenska och engelska sidor på Facebook.

Innehåll

NYHETER

- 4 Större institutioner minskar sårbarheten
- 5 "Lita på att det blir bättre"
- 6 Satsning på fler kvinnliga professorer
- 7 Meriteringstiden hade stor betydelse
- 8 Gemensamt masterprogram i matematik
- 9 Ny gemensam förslagsverksamhet

10 Institut för solfysik

11 Östersjöcentrum stärker forskningen

PROFILER

12 Astrid Söderbergh Widding
"Universitetets öppenhet avgörande för mina val"

15 Premiärdag med kårbesök och invigning

16 Presenter och porträtt vid avtackning

17 Sista institutionen har lämnat Konradsberg

18 Med sikte på ökad samverkan

19 IT-satsningar börjar ge resultat

20 Så tycker användarna om IT-stödet

21 Accelerator flyttar till Tyskland

FORSKNING

22 Värdefulla data om 50-talister

24 Forskningsprojekt om framtidens familjer

25 Forskning på företag ger nya insikter

NAMN OCH NYTT

29 KALENDERN

30 IN ENGLISH

32 KRÖNIKAN

Universitetsnytt är tidningen för medarbetarna vid Stockholms universitet. Upplagan är 6 800 exemplar.

ADRESS Kommunikationsavdelningen, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm

ANSVARIG UTGIVARE Sofie Mauritzon REDAKTÖR Per Larsson

GRAFISK FORM OCH LAYOUT Matador kommunikation

OMSLAGSFOTO Eva Dalin OMSLAGSBILD Den 1 februari flyttade

Astrid Söderbergh Widding till rektorsrummet i Bloms hus.

TRYCK DanagårdLITHO, ett miljöcertifierat tryckeri

ISSN 1103-2375

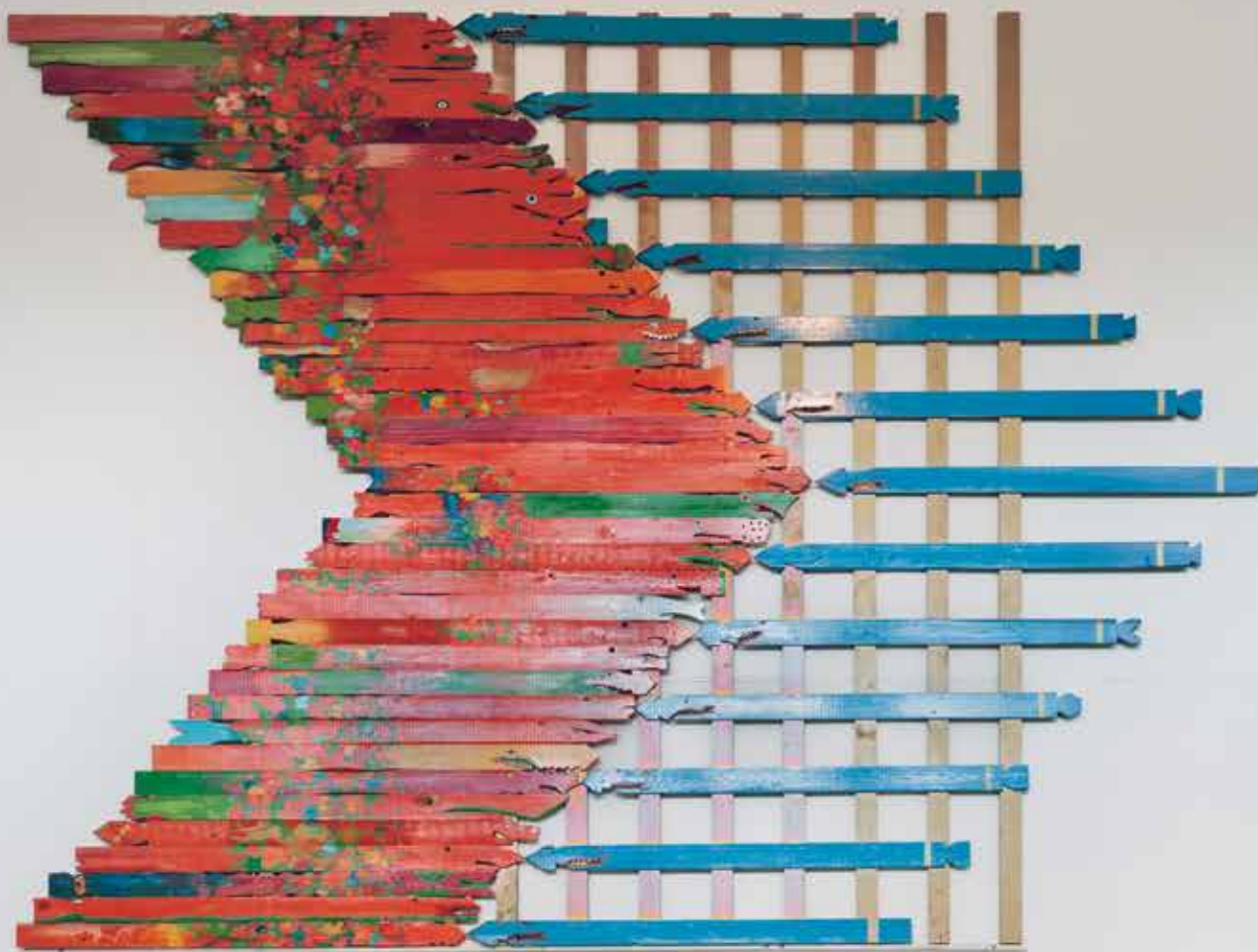
SYNPUNKTER OCH TIPS? HÖR AV DIG!

Per Larsson,
redaktör
per.larsson@su.se
tfn 08-16 44 64

Nästa nummer kommer ut 5 april.
Manusstopp är 7 mars.

Stockholms universitet

Spegling av sin samtid

Det är nu drygt fyrtio år sedan Södra huset byggdes och togs i bruk. Byggnaden ansågs av expertisen vara ett lysande exempel på samtidsarkitekturen. Även konsten speglade sin samtid och det som hände i samhället. Här är det Enno Halleks "Alm-makt åt folket" från 1971.

FOTO JEAN-BAPTISTE BÉRANGER

Större institutioner minskar sårbarheten

Allt för små institutioner är sårbara, enligt universitetets riskanalys. Inom Humanistiska fakulteten pågår en process för att skapa större institutioner.

TEXT PER LARSSON | ILLUSTRATION MATADOR

Flera sammanslagningar av små institutioner och enheter har genom åren skett vid universitetet, bland annat för att skapa större akademiska miljöer. I förvaltningens översynsprojekt har även frågan om små organisatoriska enheter berörts. Då främst utifrån att små administrationer blir sårbara och att administratörerna sällan får möjlighet att specialisera sig och utbyta erfarenheter med kolleger.

Nytt är att situationen med allt för små organisatoriska enheter även har uppmärksamats i Stockholms universitets riskanalys för 2013 och risken bedöms dessutom ha en hög risknivå. Allt för små organisatoriska enheter sägs leda till ekonomisk och verksamhetsmässig sårbarhet, vilket kan ge sämre förutsättning för framtida utveckling.

Uppdrag från rektor

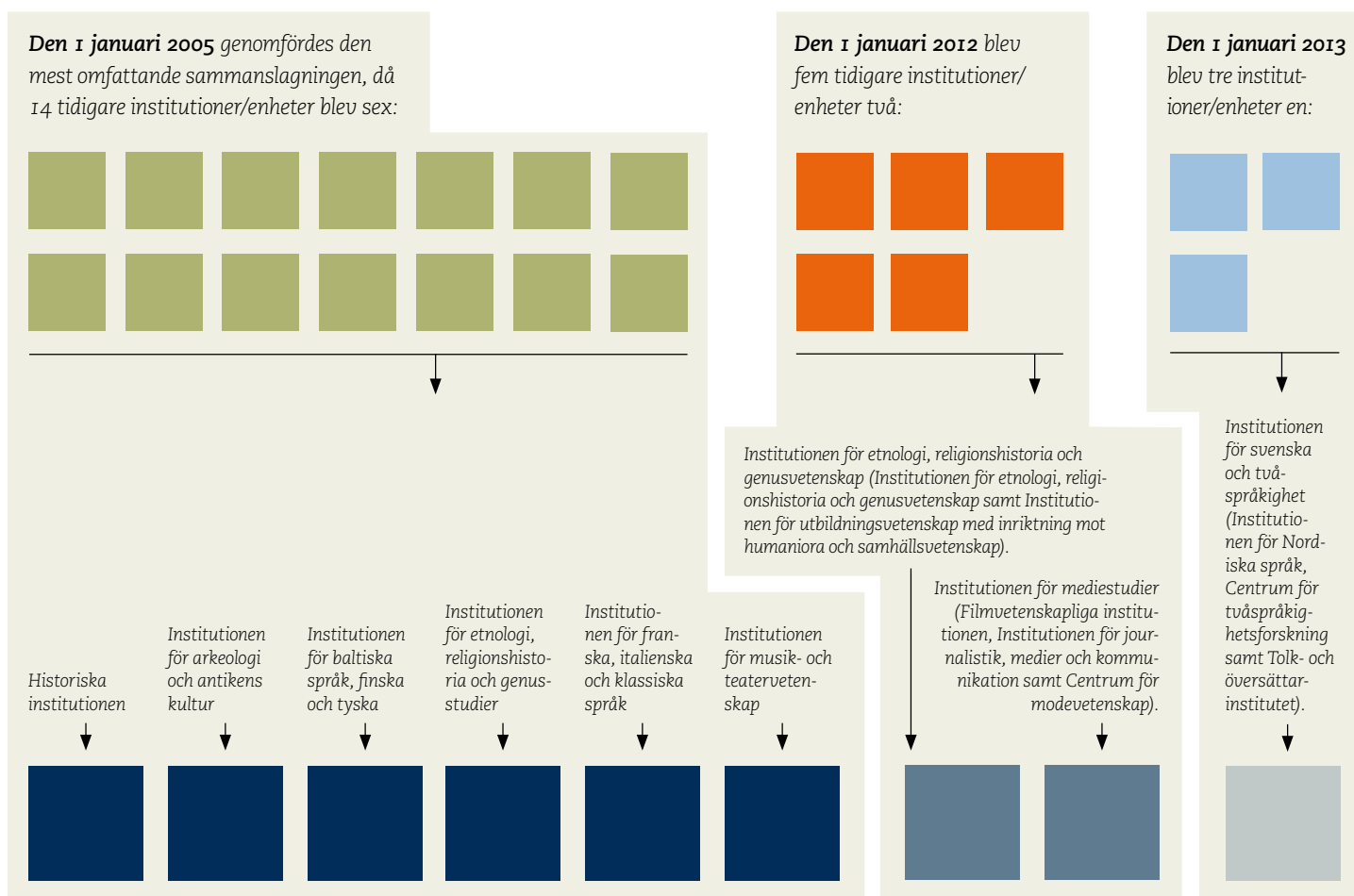
Humanistiska fakulteten har idag 17 institutioner – för tio år sedan fanns 28 institutioner/enheter, se figuren. Den 1 januari 2005 sammanfördes 14 tidigare institutioner/enheter till 6 nya.

Sammanslagningarna var resultatet av ett uppdrag till fakulteten från rektor att samtliga institutioner/enheter med en årsomslutning under 10 miljoner kronor skulle uppgå i större institutioner/enheter för att ge ökad säkerhet åt och lätta arbetsbördan för de minsta. Uppdraget motiverades med att den långt drivna decentraliseringen inom universitetet ställer stora krav på ekonomiskt och juridiskt kunnande hos prefekter och administrativ personal och försätter därigenom små institutioner i ett prekärt läge.

Sammanslagningarna 2012 var av helt annan karaktär. Den ena bottnade i flytten från Konradsberg, medan den andra (Institutionen för mediastudier) initierades av de tre institutionerna/enheterna själva.

Den senaste sammanslagningen är ett resultat dels av departementets beslut att ta bort TÖI:s status som så kallad särskild inrättning och samtidigt flytta bort uppgifter inom teckentolkutbildningen från universitetet, dels av fakultetsnämndens tidigare beslut att Centrum för tvåspråkighetsforskning inte längre kunde behålla sin fristående ställning.

Inom fakulteten har under mer än ett decennium diskussioner förts om administrativ/juridisk sårbarhet och kompetens. Rektors riktlinjer om en miniminivå på årsomsättning om 10 miljoner kronor för en ■

Humanistiska fakulteten bestod för 10 år sedan av 28 institutioner, idag finns 17 stycken. 2005 genomfördes flest sammanslagningar.

» Jag tycker att samtliga de genomförda sammanslagningarna inom fakulteten har lett till såväl administrativa som akademiska vinster.

■ institution har i diskussionerna successivt höjts, men ännu finns ingen formellt fastställd miniminivå. De 17 institutionerna inom fakulteten har idag en årsomsättning långt över 10 miljoner, för samtliga överstiger årsomsättningen 20 miljoner.

Administrativa och akademiska vinster

Fakultetens tidigare dekanus Gunnar Svensson anser att sammanslagningar har varit, och fortsatt är, nödvändiga.

– Många av de totalt 28 fristående enheter som fanns för tio år sedan var redan då alldeles för små. Under dessa tio år har dessutom kraven på administration och ledning successivt ökat med allt större hastighet: övergripande myndigheter kräver allt mer av universitetet, kraven på redovisning blir allt mer omfattande, konkurrensen om medel ökar, konkurrensen från andra universitet/högskolor ökar och även kraven från studenter ökar.

Men resultatet av de sammanslagningar som genomförts har, enligt honom, även varit positiva ur ett akademiskt perspektiv.

– Inga sammanslagningar har genomförts enbart för att generera administrativa vinster. Väsentligt har varit att varje sammanslagning ska vara positiv också för den akademiska undervisningen och forskningen. Jag tycker att samtliga de genomförda sammanslagningarna inom fakulteten har lett till såväl administrativa som akademiska vinster.

Gunnar Svensson tror att flera sammanslagningar är att vänta. Men samtidigt understryker han att processen måste gå till på rätt sätt.

– Ett lyckosamt samgående förutsätter en genomgången process. Löst framkastade förslag ger i stället oftast upphov till mobiler av motstånd och negativ energi. ■

”Lita på att det ska bli bättre”

Ge tydliga direktiv, red ut förväntningar och planera administrationen utifrån verksamhetens behov. Det är prefekt Barbro Blehrs råd inför en sammanslagning.

TEXT PER LARSSON | FOTO EVA DALIN

Barbro Blehr är professor i etnologi och prefekt vid Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap (ERG). Hon var ställföreträdande prefekt för Etnologiska institutionen när den slogs samman med Religionshistoriska institutionen och Centrum för genusstudier 2005, och prefekt för Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap när Centrum för de humanistiska ämnas didaktik (CeHum) anslöt dit för ett år sedan.

Vid den senaste sammanslagningen tycker hon det var positivt att det fanns tydliga direktiv om vad som skulle göras – och klarare förutsättningar än första gången för att skilja mellan integrering av kärnverksamhet och integrering av stödverksamhet. Fullkostnadsredovisningen är en sådan förutsättning, liksom projektet Gemensam administration, fortsätter Barbro Blehr.

Däremot anser hon att man i diskussionen om sammanslagningar borde tala mer om behovet av en tydlig internorganisation för hantering av de frågor som är verksamhetsspecifika.

– Det är viktigt särskilt i relation till förväntningarna på att prefekterna ska vara starka akademiska ledare. Prefekter för sammanslagna institutioner kan inte ha lika god insikt i alla institutionens verksamheter. Därför måste de kunna rådgöra med representanter för olika verksamhetsgrenar, och detta representantskap måste vara tydligtgjort och formaliserat på något sätt.

Red ut förväntningar

Hur personalen har uppfattat sammanslagningarna borde de själva få svara för, säger Barbro Blehr.

– Ingen av våra sammanslagningar har kommit till på institutionens eget initiativ,

snarare framstår de som en av de många förändringar man inte kan välja bort. Men det finns mycket kraft och engagemang i arbetslagen, och mycket vänlighet och humor. Många medarbetare har också en imponerande rutinerad attityd till omorganisationer. Allt detta är stora tillgångar, som blir extra värdefulla i förändringstider.

Barbro Blehrs råd till institutioner som står inför sammanslagningar är att i förhand reda ut vilka eventuella förväntningar som kan finnas (hos olika parter) på integrering av kärnverksamheten, och försöka enas om var ribban för detta ska ligga. Vidare bör man planera de administrativa rutinerna och funktionerna utifrån verksamhetens behov, säger Barbro Blehr.

– Lagg tid på att utforska och hantera gränssnittet mellan de ramar och rutiner som alla verksamheter måste förhålla sig till, och de innehållsangelägenheter som måste förbli verksamhetsspecifika. Försök hinna prata tillräckligt mycket med alla berörda (det hann inte vi). Och kanske också: lita på att det ska bli bättre. ■

Det är viktigt att hinna prata med alla berörda, enligt Barbro Blehr.

Turkisk minister på besök

Turkiets EU-minister Egemen Bagis var tydlig med budskapet om landets vilja att tillhöra EU när han talade i Aula Magna den 16 januari i samband med ett Sverigebesök.

Egemen Bagis (höger) i samtal med Paul Levin, forskare vid universitetet med inriktning på relationerna EU-Turkiet.

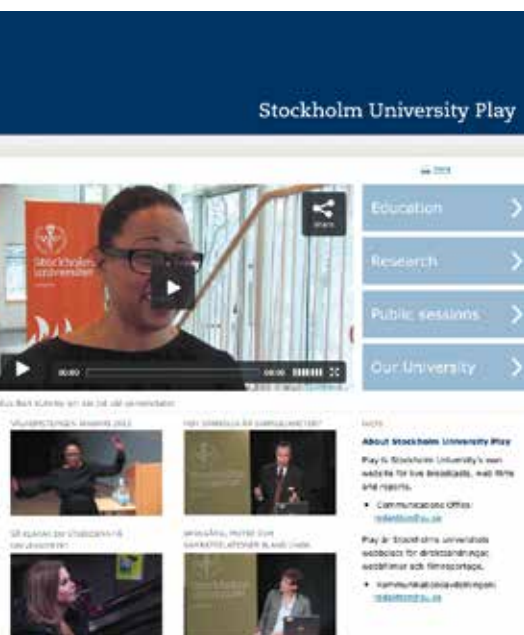
FOTO EVA DALIN

Se filmer på universitetets webb

Stockholm University Play är en ny samlingswebb för universitetets direktsändningar, webbfilmer och filmreportage. Webben är tvåspråkig, svenska och engelska, och riktar sig till externa målgrupper och befintliga studenter. Kommunikationsavdelningen har innehållsansvar, och webbplatsen är ett samarbete med Mediaproduktion vid Avdelningen för IT och media.

På det här sättet ska de direktsändningar och filmreportage som görs vid Stockholms universitet som lyftas fram tydligare. Alla externt riktade direktsändningar eller filmreportage som görs i samarbete med Mediaproduktion sänds och läggs upp här. På institutions- eller fakultetswebben går det att länka till su.se/play för att peka till en specifik direktsändning.

För mer information, kontakta redaktion@su.se.

Utbytesavtal med Waseda University

Waseda University, ett av Japans mest prestigefyllda privata universitet har signerat ett avtal på fem år med Stockholms universitet som innefattar studentutbyte och akademiskt samarbete.

Waseda University grundades 1882 med målet att fostra moderna japaniska ledare. Universitet har sedan dess utvecklats till ett allomfattande universitet bestående av 50 000 studenter och personal, 13 undergraduate schools, 23 graduate schools och flera forskningsinstitut knutna till universitetet. Waseda University är också ledande i Japan inom studentutbyte och har implementerat Bachelor och Master utbildningar på engelska på fem undergraduate schools och sex graduate schools. Waseda University ligger i Shinjukuområdet i Tokyo.

► www.waseda.jp/top/index-e.html

Ny satsning på fler kvinnliga professorer

Universitetet gör en ny satsning på att ge kvinnliga forskare tid att meritera sig. Den tidigare satsningen resulterade i att 15 kvinnor befördrades till professorer.

TEXT PER LARSSON

I början av december beslutade rektor att satsa 15,6 miljoner kronor under fem år i syfte att öka andelen kvinnor i professorskåren. Hälften fördelas till humanistiska- samhällsvetenskapliga området (HS) och den andra hälften till naturvetenskapliga området. Inom HS-området kommer 26 kvinnliga docenter att erbjudas tid till forskning och därmed vetenskaplig meritering. 7,8 miljoner kronor ska användas för att kompensera institutioner där tillsvidareanställda kvinnor med docentkompetens tackar ja till erbjudande om meriteringstid.

Rådet för jämställdhet och jämlikhetsfrågor har lämnat en förteckning över kvinnliga docenter till universitetsledningen. Därefter har vicerektor för HS-området tillfrågat berörda prefekter/motsvarande som lämnat förslag på möjliga kandidater som, med utökad forskningstid under 6 mån – 1 år, bedöms kunna söka befördran till professor. Samtliga kandidater som förordats av prefekterna föreslås få motsvarande 6 månaders meriteringstid. De aktuella institutionerna får 300 000 kronor per kvinnlig docent.

Första gästprofessorn klar

Inom naturvetenskapliga området används medlen för anställning av kvinnliga gästprofessorer. Medlen utlyses av områdesnämnden i flera omgångar under fem år i syfte att fånga upp de kvinnor som är bäst meriterade för gästprofessur. För varje gästprofessor betalas 1,3 miljoner per år ut till berörd institution för lön inklusive aktuella löneavgifter och administrativa merkostnader.

I december gick en första inbjudan ut om att nominera kandidater. Fem nomineringar kom in och i januari tog rektor beslut om den första anställningen. Det är Mary O'Connell som blir gästprofessor i RNA-biologi vid Institutionen för molekylär biovetenskap, Wenner-Grens institut under ett år med tillträde i februari. Närmaste tiden går inbjudan ut att nominera kandidater till att vara gästprofessor läsåret 2013/2014. Här är sista nomineringsdag den 30 april.

Satsning gav resultat

Stockholms universitet beslutade 2006 om en liknande satsning på tid för meritering. Resultatet blev att 15 kvinnliga docenter befördrades inom två år.

– Utfallet av denna satsning blev mycket lyckat och har starkt bidragit till att Stockholms universitet har betydligt större andel kvinnliga professorer än alla övriga universitet och de flesta av högskolorna, men vi är inte framme vid målet, nya insatser behövs, säger tidigare rektor Kåre Bremer.

2011 var 23 procent av professorerna i Sverige kvinnor. Stockholms universitet hade då näst högst andel kvinnliga professorer i landet med 28 procent. ■

Docenter som erbjuds meriteringstid inom HS-området

Kari Andén-Papadopoulos, Institutionen för mediastudier
 Louise Barkhuus, Institutionen för data- och systemvetenskap
 Maria Bernal Linnarsand, Institutionen för spanska, portugisiska och latinamerikastudier
 Claudia Bernhard-Ottel, Psykologiska institutionen
 Helena Bodin, Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria
 Teresa Cerratto – Pargman, Institutionen för data- och systemvetenskap
 Elisabeth Elgán, Historiska institutionen
 Lillianne Eninger, Psykologiska institutionen
 Laura Ferrer-Wreder, Psykologiska institutionen
 Lena Gemzöe, Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap
 Anja Hirdman, Institutionen för mediastudier
 Anna-Lena Kempe, Institutionen för pedagogik och didaktik
 Maria Kuteeva, Engelska institutionen
 Ilda Lourenco-Lindell, Kulturgeografiska institutionen
 Bitte Modin, CHES
 Catharina Nolin, Konstvetenskapliga institutionen
 Maria Plaza, Institutionen för franska, italienska och klassiska språk
 Ester Pollack, Institutionen för mediastudier
 Alexa Robertson, Statsvetenskapliga institutionen
 Tatjana von Rosen, Statistiska institutionen
 Charlotta Seiler Brylla, Institutionen för baltiska språk, finska och tyska
 Teresa Simos, Juridiska institutionen
 Yvonne Svanström, Ekonomisk-historiska institutionen
 Annika Ullman, Institutionen för pedagogik och didaktik
 Torun Zachrisson, Institutionen för arkeologi och antikens kultur
 Viveca Östberg, CHES

Fortfarande finns mycket osynlig diskriminering kvar och den är svår att komma åt, säger Cynthia de Wit.

Meriteringstiden hade stor betydelse

CYNTHIA DE WIT, professor vid Institutionen för tillämpad miljövetenskap och sektionsdekan för miljö och geovetenskaper, var en av de forskare som fick meriteringstid i den förra satsningen. Hon fick medel för att under 24 månader avsätta 50 procent av arbetstiden åt att meritera sig för att bli professor, en tid hon främst ägnade åt forskning och handledning av doktorander.

Enligt Cynthia de Wit hade det här stor betydelse då hon höll på att bygga upp sin forskning igen efter att ha varit föreståndare för Institutionen för tillämpad miljövetenskap. – Med dessa medel fick jag mer tid till min forskning, men även mer tid för att kunna åka på konferenser och bygga upp ett internationellt nätverk. Det gav även mer tid till att skriva forskningsansökningar.

Bland annat skrev hon en EU-ansökan (som koordinator) som inte fick medel, men nätverket som byggdes upp kring ansökan ledde till att hon blev involverad i flera andras EU-ansökningar senare. Dessa ansökningar har, enligt Cynthia de Wit, varit oerhört viktiga för hennes nuvarande forskningsprojekt.

På frågan om hur lång tid hon tror det skulle ha tagit att meritera sig utan den meriteringstid som hon fick svarar hon att det är svårt att säga, men uppskattar att det troligtvis rört sig om några år till.

Osynlig diskriminering

Cynthia de Wit beskriver hur kvinnor ”försvinner” vid varje steg i det akademiska systemet, det så kallade läckande röret (leaky pipeline). Anledningar är många och komplicerade, enligt Cynthia de Wit.

– Det krävs att man identifierar varför kvinnor lämnar akademien vid alla dessa steg och se till att få bort dessa hinder. Bara då får man en kritisk massa av kvinnor som kan ta sig vidare till att bli professorer.

Hon anser att universitetsledningen arbetat aktivt för att få bort de hinder man identifierat. Men fortfarande finns mycket omedveten och osynlig diskriminering kvar som är svår att komma åt.

– Det krävs forskningsmedel för att kunna meritera sig till att bli professor men det visar sig fortfarande att det finns skevhet i utdelning av forskningsmedel. Majoriteten av de stora strategiska forskningsmedel som utlystes för ett antal år sedan gick till manliga professorer och FAS har uppmärksammat att män haft lättare att få forskningsmedel än kvinnor. En relativ ny artikel i tidskriften PNAS tar vidare upp hur manliga och kvinnliga professorer omedvetet diskriminerar yngre kvinnor inom akademien. Så det krävs många olika insatser för att öka andelen kvinnliga professorer, säger Cynthia de Wit. **PER LARSSON**

Hur är det att plugga på Stockholms universitet, egentligen?

Den 4 mars lanserar Stockholms universitet ”Hur är det att plugga på Stockholms universitet, egentligen?”. Det är en särskild sajt under ansökningsperioden där besökaren ges möjlighet att ställa frågor direkt till befintliga studenter.

– Tanken är att visa en så ärlig bild som möjligt av hur det är att vara student vid Stockholms universitet. Den bilden kan bara våra studenter ge. Vi tror att det är efterfrågat hos målgruppen att få möjlighet att prata med studenter som redan läser de program de själva funderar på att söka, säger Marie Halling, kommunikatör vid Humanistiska fakulteten och en av projektledarna.

Sajten ska inte kännas för tillrättalagd. Det är inte universitetets röst som ska göra sig hörd i första hand, utan studenternas.

Svaren kommer inte att förhandsgranskas men det kommer att ske en viss övervakning av sidan så att inga känsliga uppgifter lämnas ut eller felaktiga svar ges.

– Studenterna som ska delta kommer att få utbildning och riktlinjer om vad man kan och inte kan skriva. Men det mesta är sunt förnuft och vi har stort förtroende för våra studentambassadörer, säger Marie Halling.

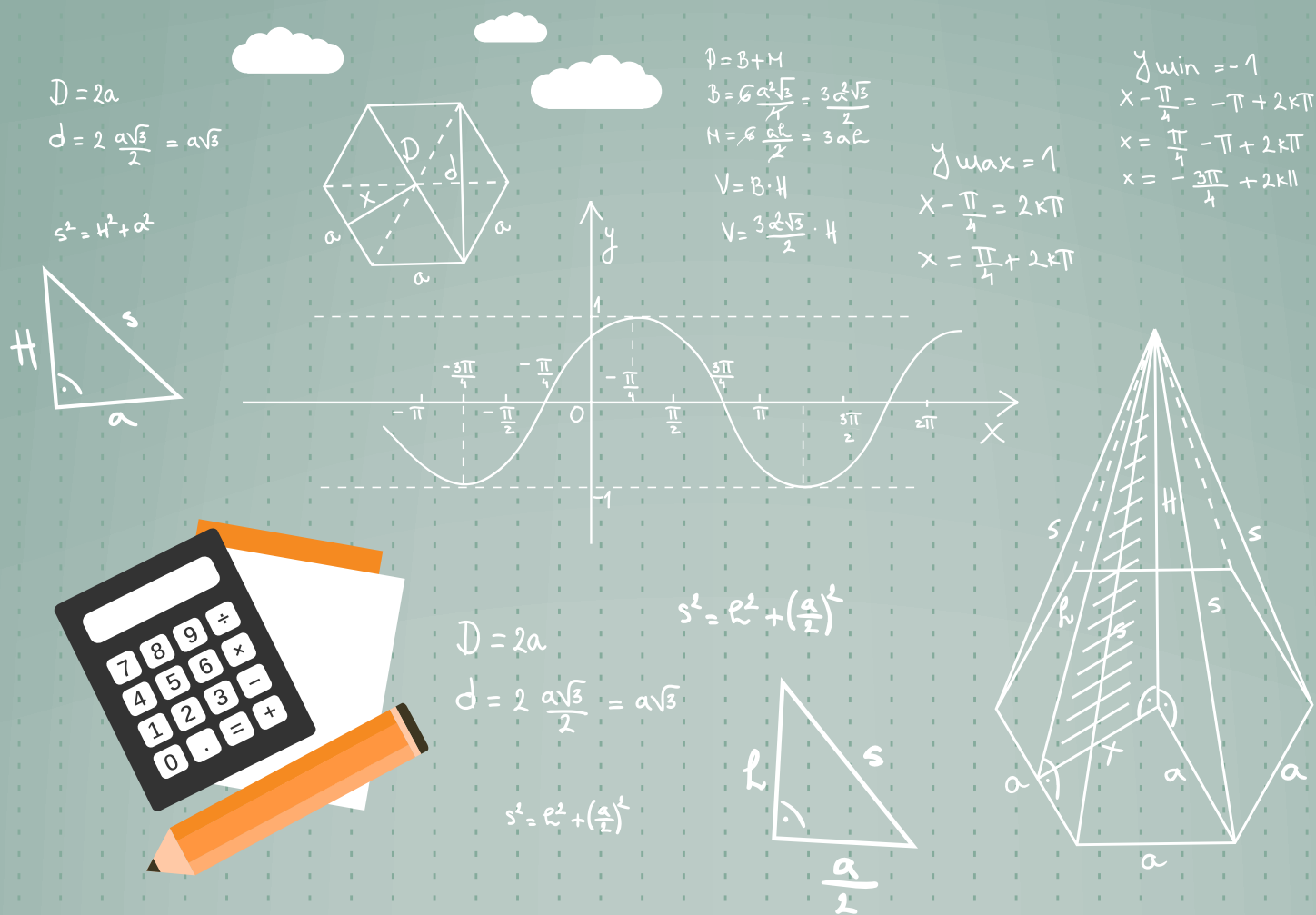
Sajten ska ligga uppe under perioden 4 mars till 15 april och marknadsföras via Facebook, Youtube samt universitetets egna webbplatser. Efter 15 april stängs frågefunktionen men svaren kommer att ligga kvar fram till augusti. **ANDREAS BERGFELDT**

Rekryterings- och imagekommunikation

Den 15 februari kom 2013/2014 års utbildningskatalog. Katalogen är en del av universitetets övergripande rekryterings- och imagekommunikation. Inför sista ansökningsdag den 15 april ska universitetet återigen erbjuda möjlighet att chatta med studievägledare gällande frågor om höstens program och kurser. Förutom annonsering i kollektivtrafik och utbudsannonsering kommer det även genomföras en digital aktivitet där nuvarande studenter svarar på frågor från potentiella studenter om hur det är att studera vid just Stockholms universitet. För exakta tidsperioder för de olika kommunikationsaktiviteterna, se su.se/medarbetare under Service.

Nytt gemensamt masterprogram i matematik

Hösten 2013 startar ett nytt masterprogram i matematik som är ett samarbete mellan Stockholms universitet och KTH. Undervisningen delas lika mellan lärosätena och studenterna får ut två examina.

TEXT LINA ENELL | ILLUSTRATION MATADOR

De två masterprogram som idag finns i matematik och tillämpad matematik vid Stockholms universitet kommer att vara vilande och det nya programmet integrerar båda dessa grenar av matematiken. Behörighetskraven kommer att vara högre ställda och innehållet blir också internationellt gångbart i högre grad än tidigare.

Yishao Zhou är programansvarig vid Stockholms universitet och hon menar att de tidigare lägre behörighetskraven har varit avskräckande för många internationella studenter.

– Om man betalar för sin utbildning åker man hellre till England eller USA till lärosäten med starka varumärken och där kraven är hårt ställda, säger hon.

Med det nya programmet hoppas hon att Stockholms universitet och KTH kan dra nytta av varandras namn och locka duktiga studenter. Det gynnar också matematiken som sådan att det nu finns ett starkt program i Sverige.

Fastare struktur

Det nya programmet har en fastare struktur än tidigare, med fler obligatoriska kurser. Yishao Zhou tycker att det har både för- och nackdelar. Det gör att det blir en mer genomtänkt utbildning, men samtidigt kan det begränsa flexibiliteten. Däremot finns fortfarande möjligheten att ta ut en masterexamen genom att plocka ihop sina egna kurser. En helt ny obligatorisk kurs är matematisk kommunikation. Tidigare undersökningar har visat att det studenterna saknar i sin utbildning är presentationsteknik och träning i muntlig framställning.

– Detta är ett sätt att råda bot på det, säger Samuel Lundqvist som är studierektor för grundutbildningen vid Matematiska institutionen.

Att få ihop ett samarbete mellan två lärosäten är ingenting man gör på en kafferast. Olika undervisningskulturer och all administration runt omkring kan få den mest

» Ansvariga både vid KTH och Stockholms universitet har varit väldigt **samarbetsvilliga och verkligen velat ro i land detta.**

hårdade att vilja ge upp. Men ansvariga både vid KTH och Stockholms universitet har varit väldigt samarbetsvilliga och verkligen velat ro i land detta. Kurssamordning finns sedan tidigare och ett väl etablerat samarbete är seminarium för forskare och doktorander. Från början gick diskussionerna om att starta en gemensam forskarutbildning. Dessa diskussioner fortsätter och om masterprogrammet fungerar bra kanske detta blir nästa steg. ■

Universitetet får gemensam förlagsverksamhet

Fritt tillgängliga titlar – Open access – blir ledordet för universitetets nya förlagsverksamhet.

TEXT BIRGITTA HELLMARK LINDGREN | FOTO EVA DALIN

Under 2013 tar universitetet ett samlat grepp om sin förlagsutgivning, enligt ett rektorsbeslut strax före jul. Universitetet samlar förlagsverksamheten vid universitetsbiblioteket och formar Stockholm University Press. Förlaget ska fokusera på främjande av utgivning av elektroniska och fritt tillgängliga titlar (Open access).

– Det är ett stort steg framåt att Stockholms universitet nu får en samlad förlagsverksamhet med tydlig ingång för såväl forskare som allmänhet, säger prorektor Lena Gerholm.

Det kommer att betyda mycket för tillgänglighet och spridning av vår forskning, något som bidrar till att stärka allmänhetens förtroende för och insikt om universitetets betydelse i samhället.

Alla titlar ska gå att beställa i tryckt form till självkostnadspris (print-on-demand) och förlaget har även i uppgift att arbeta proaktivt med marknadsföring av utgivningen.

– För att kunna nå optimal spridning och tillgänglighet av universitetets publikationer behövs en stabil digital infrastruktur som kan haka i andra system på global nivå, säger överbibliotekarie Wilhelm Widmark. Inom biblioteksvärlden har vi länge arbetat med att bygga ”smarta” digitala plattformar och det ska bli

spännande att kombinera denna kompetens med förlagsverksamhet. Arbetet som hittills bedrivits av Stockholms universitets förlag och Acta Universitatis Stockholmiensis blir en bra grund att utgå ifrån.

Ökat intresse för Open access

Digital publicering av fulltexter i kombination med print-on-demand har förändrat kostnadsbilden helt för utgivning, särskilt när det gäller ”smalare” titlar.

– Stockholm University Press kan också dra nytta av de nya möjligheterna som kommer av det ökade intresset för att publicera forskning Open access och därmed öka potentialen för spridning och kostnadseffektiv marknadsföring, säger Wilhelm Widmark.

Formandet av Stockholm University Press innebär också att en ny modell för kvalitets-säkring av universitetets utgivning tas fram.

– Även om forskare i första hand fortsatt förväntas publicera sig i välrenommerade tidskrifter och på ansedda internationella förlag är det av stor vikt att Stockholm University Press har en redaktionell organisation och en kvalitetsgranskning som håller en internationell standard, säger prorektor Lena Gerholm. ■

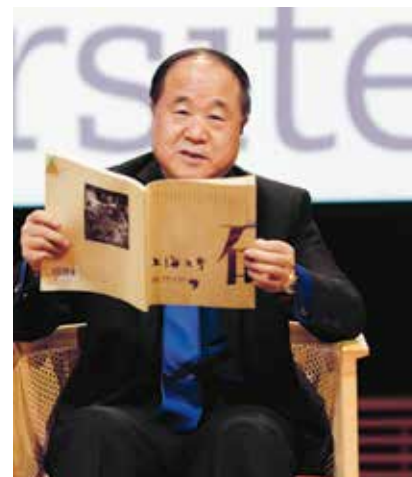

FOTO EVA DALIN

Mo Yan fyllde Aula Magna

Intresset var stort när årets Nobelpristagare i litteratur, Mo Yan, besökte Stockholms universitet den 9 december. De drygt 1 200 åhörarna i Aula Magna fick höra honom läsa ur sina verk och svara på frågor. Torbjörn Lodén, professor i Kinas språk och kultur vid Stockholms universitet, berättade om Mo Yans författarskap.

Självstudiekurser på biblioteket för studenter

Visste du att universitetsbiblioteket har självstudiekurser för nya studenter och de som skriver uppsats? Kurserna finns på bibliotekets webbplats www.sub.su.se och innefattar både grundläggande samt mer djupgående information om hur studenter kan lära sig effektivisera sin informations-sökning.

De självinstruerande kurserna ligger under studentfiken på bibliotekets start-sida.

Två nya forskarskolor

Forskningsfinansiären FAS har beslutat om att finansiera sju forskarskolor. Två av dessa går till Stockholms universitet. De nya forskarskolorna är:

– Sociala och individuella bestämningsfaktorer till hälsa över livsförloppet. Olle Lundberg, Centre for Health Equity Studies

– Interdisciplinär forskarskola i området arbete, stress, hälsa och prestation. Torbjörn Åkerstedt, Stressforskningsinstitutet.

Engelska och lingvistik utvärderade

Högskoleverket har granskat universitetets utbildningar i engelska och lingvistik. Samtliga tre utbildningar i engelska – kandidat-, magister- och masterutbildning – får omdömet hög och mycket hög kvalitet. Kandidatutbildningen i lingvistik får betyget hög kvalitet, medan magisterutbildningen får omdömet bristande kvalitet. Denna magisterutbildning har dock institutionen redan lagt ned efter att man själv identifierat brister.

Nu samlas utgivningen hos Acta Universitatis Stockholmiensis och SU Förlag inom ett gemensamt förlag.

FOTO LOTTAJONS

Halo i Frescati

Om väderförhållandena är de rätta, oftast vid kallt väder, kan solens strålar reflekteras så det bildas olika halo-fenomen som bågar, ringar och vertikallpelare. I vinter har halo-fenomen observerats flera gånger i Frescati, som detta i januari.

Stort intresse för post doktorutlysning

I höstas beslutade rektor att satsa 105 miljoner kronor på internationalisering. En stor del i satsningen är 42, 5 miljoner kronor som går till post doktoranställningar. Det rör sig om 25 nya tvååriga anställningar där alla som har avlagt doktorsexamen vid ett internationellt lärosäte är behöriga att söka.

När ansökningstiden gick ut den 17 december visade det sig att intresset att komma till Stockholms som post dok är stort. Det har kommit ansökningar från alla världsdelar. Totalt har HS-området fått cirka 240 fullständiga ansökningar och Nat-området cirka 110 stycken. Under februari kommer beslut att fattas.

PER LARSSON

Klart med första sabbatsterminerna

Sabbatsterminer är en annan del i internationaliseringssatsningen. 20 miljoner kronor har avsatts för att tillsvidareanställda lärare vid Stockholms universitet ska kunna bedriva forskning minst fem månader vid ett utländskt universitet. Större delen av det anslag på 440 000 kronor som beviljas för varje person går till heminstitutionen för utebliven lärarinsats.

Strax före jul beslutade rektor om vilka som får anslag för sabbatsterminer under 2013. Inom naturvetenskapliga området kom två ansökningar in och båda beviljas anslag. Det rör sig om professor Tom Britton, Matematiska institutionen, som får fem månaders vistelse vid University of Florida och universitetslektor Auli Arvola Orlander, Institutionen för matematik-ämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik, som får anslag för sex månaders vistelse vid Helsingfors universitet. Inom humanistisk-samhällsvetenskapliga området får universitetslektor Kristina Danielsson vid Institutionen för språkdidaktik anslag för en sabbatstermin vid National University of Singapore.

Under våren blir det en ny ansökningsomgång för sabbatsterminer under läsåret 2013/14. Sista dag för ansökan är 2 april.

PER LARSSON

Institutet för solfysik etableras vid universitetet

Den 1 januari tog Stockholms universitet över driften av det svenska solteleskopet på La Palma, Kanarieöarna, från Kungliga Vetenskapsakademien (KVA). Övertagandet kommer att innebära flera nya forskar- och doktorandtjänster inom solfysik.

TEXT VIKTOR SANDQVIST | FOTO EVA DALIN

– Denna överföring av verksamheten till Stockholms universitet kommer att innebära ett stort lyft för Institutet för solfysiks verksamhet, inte minst på grund av det ekonomiska stöd som universitetet ger. Det kommer innebära flera nya forskar- och doktorandtjänster inom solfysik, säger Anders Karlhede, vicerektor för naturvetenskap vid Stockholms universitet.

Forskningen vid Institutet för solfysik (ISF) bygger framför allt på observationsdata registrerade med det svenska 1-meters solteleskopet (SST) på La Palma, som varit världsledande allt sedan det togs i drift i maj 2002.

– Forskningen vid ISF syftar främst till att nå kunskap om hur solens magnetfält uppstår, formas och slutligen förstörs eller förs bort från solens yta. Dessutom hur dessa magnetfält påverkar solens yttre atmosfär och ger upphov till solstormar och den strålningsenergi solen utsänder, säger Göran Scharmer, professor vid Institutionen för astronomi vid Stockholms universitet och KVA.

Solfläckor i fokus för verksamheten

Ett starkt fokus för verksamheten hittills har varit solfläckor, där SST och ISF:s forskning inneburit stora framsteg under de senaste tio åren. Två sådana studier av ISF:s personal har publicerats i Nature (2002) och i Science (2011).

En annan viktig verksamhetsgren har varit att öka vår förståelse för andra stjärnors atmosfärer, genom ingående studier av de detaljer (solens granulationsmönster) som ger upphov till den strålning vi registrerar och analyserar från solytan, liksom från andra stjärnor.

ISF:s personal har varit ansvarig för konstruktionen av SST och flera viktiga instrument.

Sådan utveckling kommer fortsatt att vara en viktig komponent i ISF:s verksamhet.

– Genom ett stort bidrag från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse kommer en del av verksamheten vid ISF att skifta tyngdpunkt från solfläckor till det yttre lagret av solatmosfären, kromosfären, som domineras av magnetfält vilka ger upphov till mycket komplicerade och våldsamma dynamiska processer. I samband med solfläckor leder detta till kraftiga utbrott (flares) med solstormar och ökning av solens UV-strålning som följd, säger Göran Scharmer.

Vid årsskiftet blev även ISF en nationell forskningsinfrastruktur under Vetenskapsrådet. ■

Bakgrund

ISF skapades 1951 som "Forskningsstationen för Astrofysik" på ön Capri utanför Neapel av institutets första föreståndare, professor Yngve Öhman. Efter Öhmans pensionering övertogs föreståndarskapet 1973 av professor Arne Wyller som strax därefter påbörjade förberedelser för flytten till La Palma, där ett nytt europeiskt observatorium var på väg att växa fram. Sommaren 1985 invigdes det nya observatoriet på La Palma och sex månader senare togs dess första "riktiga" solteleskop i bruk, det svenska 50-cm solteleskopet (SVST). Detta solteleskop gav de allra första högupplösta filmerna av solens yta. Nuvarande föreståndare Göran Scharmer tog över 1990. 2002 ersattes SVST av SST.

FOTO GÖRAN SCHARMER

Solteleskopet (SST) på La Palma, som varit världsledande allt sedan det togs i drift i maj 2002.

FOTO: STOCKHOLMS UNIVERSITETS ÖSTERSJÖCENTRUM

Universitetets Östersjöforskning sker främst vid Askö-laboratoriet utanför Trosa. Med det nya fartyget skapas möjligheter att göra provtagningar i större havsområden.

Östersjöcentrum stärker havsforskning

STOCKHOLMS UNIVERSITETS Östersjöcentrum inrättades 1 januari och består av två redan befintliga organisationer: Stockholms universitets marina forskningscentrum (SMF) och Baltic Nest Institute (BNI), samt administrering av det strategiska forskningsprogrammet Baltic Ecosystem Adaptive Management, BEAM. Totalt kommer verksamheten att omsluta cirka 45 miljoner kronor och bygga på tre ben:

1. Utföra angelägen forskning och miljöanalys till stöd för förvaltningen.
2. Samla användbar kunskap och kommunicera den till rätt plats i samhället.
3. Tillhandahålla attraktiv infrastruktur för marin forskning och utbildning.

– Vid Stockholms universitet finns en lång tradition av marin forskning och utbildning, speciellt med fokus på Östersjön, menar Anders Karlhede, vicerektor för naturvetenskap. Vi gör nu en kraftsamling för att stärka, samla och synliggöra den betydande Östersjöverksamhet som finns på lärosätet, och är särskilt måna om det tvärvetenskapliga perspektivet.

Östersjöcentrumets vetenskaplige ledare, Christoph Humborg, berättar att centrumets framgångsrika modelleringsverktyg och miljödatabaser ska vidareutvecklas. De genererar

eftertraktade beslutsunderlag, och är ett stort stöd vid internationella förhandlingar mellan Östersjöländerna.

– Vår fältstation och våra forskningsfartyg är fundamentala förutsättningar för framgångsrik marin forskning och övervakning av tillståndet i havet, säger Tina Elfving, ny föreståndare för Östersjöcentrum. Resultaten från universitetets framstående Östersjöforskning behöver syntetiseras och kommuniceras, och på så sätt göras användbar för såväl beslutsfattare som intresserad allmänhet. Det kommer vi att vara bra på.

VIKTOR SANDQVIST

» Vid Stockholms universitet finns en lång tradition av marin forskning och utbildning, speciellt med fokus på Östersjön

Klart med modernt forskningsfartyg

Familjen Erling-Perssons Stiftelse har beslutat att ge Stockholms universitet ett bidrag på 30 miljoner kronor för att bygga ett nytt isgående forskningsfartyg. Fartyget kommer att vara stationerat vid Stockholms universitets marina fältstation, Askölaboratoriet, i Trosa skärgård. Fältstationens nuvarande huvudfartyg, R/V Aurelia, är över 40 år gammalt och svårt förslitet. Fartyget kommer att kunna utföra samtliga uppgifter och verksamheter som R/V Aurelia gör idag, och ytterligare många fler. Modern fartygsteknik och miljövänliga motorer gör att det nya fartyget får en betydligt bättre funktionalitet på alla områden, och en ny klassning medger verksamhet i ett större geografiskt område.

– Vår verksamhet bygger bland annat på att tillhandahålla attraktiv infrastruktur för marin forskning och utbildning. Ett modernt forskningsfartyg är därför mycket viktigt för oss, säger Tina Elfving, föreståndare vid Östersjöcentrum.

Astrid Söderbergh Widding: – Universitetets öppenhet avgörande för mina val

Astrid Söderbergh Widding har nu varit rektor för Stockholm universitet i tre veckor. Hon leder en organisation hon känner väl efter år som student, doktorand, professor i filmvetenskap, prefekt, prodekan och vicerektor. Det är ingen slump men heller inte medveten karriärplanering som fört henne till universitetets högsta befattning.

TEXT EVA ALBREKTSON | FOTO EVA DALIN

Jag är en produkt av SU. Mamma var på Institutionen för nordiska språk och blev så småningom professor i barnspråk. På 50-talet träffade hon min pappa som också var nordist och dansk lektor på institutionen. Jag talade både svenska och danska som barn och har en stor släkt i Danmark. Men jag är uppvuxen i Stockholm.

Astrid Söderbergh Widding säger att hon aldrig medvetet planerat för de chefsposter hon under årens lopp haft vid universitetet. Hon har tagit ett steg i taget, det ena har gett det andra.

– Jag ska erkänna att det varit lite av en identitetskris att avveckla tjänsterummet på Filmhuset. Det blir så påtagligt att man avslutar ett kapitel. Hittills har jag mest bara lagt till, eftersom jag är stresstålig och har hög arbetskapacitet.

Från början var den blivande filmprofessorn tämligen kallsinnig inför filmens värld, kanske för att den unga Astrid hamnade på Jacques Tatifilmer innan hon riktigt var redo för dem.

– Så såg jag Tarkovskijs Spegeln i övre tonåren och kom ut från Röda Kvarn helt omskakad. Det var en så intensiv estetisk upplevelse och samtidigt begrep jag den inte. Men jag ville verkligen förstå och började målmedvetet se film för att bilda mig, ibland flera om dagen på Cinemateket.

Efter helklassiskt gymnasium på Kungsholmen – förutom med språken trivdes hon inte särskilt bra i skolan – visste Astrid Söderbergh Widding inte riktigt

vad hon skulle göra. Därför fanns det plats att odla det nyvaknade filmintresset. Sedan blev det estetik i Uppsala men efter det återvände Astrid Söderbergh Widding till Stockholm och filmvetenskap.

– Inför forskarutbildningen ställdes jag inför ett vägval. Estetik var ett bredare ämne än film men jag valde medvetet Stockholm och därmed blev det film. Det var högre i tak, större frihet och öppenhet vilket låter som klichéer, men jag talar verkligen alltid och gärna om öppenheten här på Stockholms universitet.

Tvårvetenskaplig bredd

Som exempel nämner hon ämneskulturen, här finns en tvårvetenskaplig bredd som hon upplevde redan som student.

– Det gäller förstås inte för hela Stockholms universitet kontra hela Uppsala universitet. Men här finns ett intresse och en entusiasm inför att förvalta arvet från Stockholms högskola i form av utbytet med omvärlden. Som de öppna föreläsningarna, exempelvis Universitetet på Plattan. Elfenbenstornet är långt borta.

Att vara chef på universitetet är både likt och olik andra arbetsplatser. De som rekryteras blir kanske i högre utsträckning än på andra platser chef över tidigare arbetskamrater.

– Man talar ju ofta om motsättningen mellan att vara akademisk ledare som "primus inter pares" (främst bland likar/reds anm.) i motsats till strategisk ledare. Men jag tycker delvis att det är en falsk motsättning. Skräckvisionen är chefer som tappar kontakten med verksamheten just för att de inte längre är ►

» *Så såg jag Tarkovskijs Spegeln i övre tonåren och kom ut från Röda Kvarn helt omskakad. Det var en så intensiv estetisk upplevelse och samtidigt begrep jag den inte.*

Astrid Söderbergh Widding

Aktuell: Nyttillträdd rektor för Stockholms universitet

Familj: Gift med filmvetaren Bo Florin, barnen Naemi, Hannah och Elias

Bor: Stockholm

Språk: Svenska, danska, franska, engelska, tyska, latin, antik grekiska samt italienska i skrift

Senast sedda film på bio: Hannah Arendt

Det gör jag helst en ledig dag: Tar en promenad, läser en bok, går på utställning...

► **SE REKTORS installationstal på su.se/play**

en del av den. Samtidigt är det konstaterat besvärligt att vara chef över sina kamrater. Jag menar att prefekt är det svåraste chefsjobbet av alla på ett universitet. Man har ett stort ansvar och samtidigt nära till kollegerna och ska dessutom kanske sedan återgå till sin tidigare verksamhet.

– Ett bra HR-stöd till cheferna finns och är nödvändigt, det kan vara ensamt att vara prefekt. Det kanske är ensamt att vara rektor också, det vet jag knappt ännu, men nu har jag en hel förvaltning att luta mig mot!

Skapa starkare miljöer

Astrid Söderbergh Widding har varit med om att hennes egen filminstitution slagits ihop med JMK och Centrum för modevetenskap till den större Institutionen för mediastudier. Hon är en vän av denna utveckling och vill gärna se fler sammanslagningar på universitetet, och att ledningen fördelas mellan prefekten och en administrativ chef.

– Att det blir administrativa vinster är en gynnsam bieffekt men inte det viktigaste skälet till att jag driver detta. Och man kan inte klumpa ihop vad som helst, ämnena inom en institution måste ha något gemensamt. Det handlar heller inte om att lägga ner ämnen. Det är av strategiska skäl, för att skapa starkare miljöer – en anpassning till verkligheten som gagnar både forsknings- och utbildningsstrategierna.

– Jag tycker också det är viktigt att se hur forskningsfrågorna så tydligt hänger ihop med det som ofta kallas de globala utmaningarna. Vi måste bli mer flexibla och hitta former för forskning över områdesgränser. Det blir bökigt ibland men vi behöver gå den vägen. Och hela tiden ha ett levande samtal kring detta inom ledningen.

En tydlig utmaning för rektor är konsten att navigera i den politiska styrningens farvatten.

– Forskningspropositionen talar med kluven tunga. Å ena sidan får vi större anslag som en långsiktig satsning. Å andra sidan betonas att ledningen ska följa upp prestationer på individnivå. Det går inte riktigt ihop. Särskilt inte som den nyfikenhetsstyrda grundforskningen är vår profil.

Rekrytering avgörande fråga

När Astrid Söderbergh Widding ska nämna vad som blir de viktigaste frågorna för universitetet under de närmaste åren blir listan ganska lång. Men vissa frågor kommer före andra.

– Rekrytering av medarbetare! Det är helt avgörande för framtiden. Vi måste rekrytera öppet och i internationell konkurrens – men också använda de möjligheter vi har i systemet att säkra att vi verkligen får de bästa kandidaterna. Universitetet som arbetsgivare måste också behålla det strategiska initiativet, till exempel att det är en möjlighet men inte en rättighet att befordras från forskare till professor.

Och vidare:

– Strategiska partnerskap! Jag vill att det kallas så, det är inte bara semantik. Det får inte vara en quick fix att ta till när staten inte behagar öppna penningpungen. Halva poängen med strategiska partnerskap är att vi får ett annat förhållande till den offentliga sektorn och till näringslivet. Om det innebär pengar är det utmärkt men det är inte huvudsaken. Jag har skapat en ny funktion, rektorsråd, för att markera frågans vikt och har utsett professor Johan Kleman.

Astrid Söderbergh Widding vill även fortsätta att satsa på internationaliseringsfrågorna.

– Mycket bra görs redan, särskilt på forskningssidan, men på utbildningssidan behöver vi bli bättre. Vi saknar också en strategisk plattform. Vad vill vi med vårt internationella utbyte?

– Det fortsatta arbetet med våra lärarutbildningar är också en absolut nyckelfråga på utbildningssidan. Nu

» **Hela universitetet är fantastiskt! Studenterna – här händer hela tiden saker, det är liv och kraft. Forskningen – människor som sysslar med det de vill och i frihet. Det har varit fantastiskt roligt att som vicerektor få upptäcka samhällsvetarna och juristerna och det ska bli ännu roligare att leda hela universitetet!**

går vi från en mer organisatorisk fas till en där vi äntligen kan få börja arbeta mer med innehållet. Vi är på väg att ta ytterligare ett steg mot att dra in våra ämnesinstitutioner ännu mer i lärarutbildningen och utveckla den sidan av forskningen.

Astrid Söderbergh Widding nämner även det hon kallar "cirkusen med HSV:s utvärderingar" (nu UKÄ).

– Det är viktigt både att åtgärda bristerna och att gå vidare. Att examinationen kan förbättras gör inte en hel utbildning dålig, det är inte ett rättssäkert sätt att hantera dessa frågor. Vi ska aktivt utveckla kvaliteten på utbildningarna, till exempel genom fördjupad analys av examensarbetena och utveckling av kursvärderingar.

Säkra kvalitet

Att de främsta professorerna undervisar på grundutbildningarna och att lektorerna också forskar är en annan väg att säkra utbildningarnas kvalitet och attraktivitet enligt Astrid Söderbergh Widding. Ytterst är det en politisk fråga, som kräver att statsanslagen för utbildning och forskning behövs från nuvarande strikta potter.

Att Albano förverkligas är också viktigt för hela Stockholm.

– Det är ett av våra största problem att det tar så lång tid. Vi kan inte rekrytera och verksamheter stagnerar i väntan på utbyggnaden. Jag hoppas också till exempel att Matematikcentrum skulle kunna bli av i samband med Albano. Så kan vi genom att stärka Stockholm hävda vår internationella ställning bland de främsta i både Europa och världen.

Viktiga frågor att arbeta med saknas alltså inte. Men vad fick egentligen Astrid Söderbergh Widding att kandidera i rektorsvalet?

– Hela universitetet är fantastiskt! Studenterna – här händer hela tiden saker, det är liv och kraft. Forskningen – människor som sysslar med det de vill och i frihet. Det har varit fantastiskt roligt att som vicerektor få upptäcka samhällsvetarna och juristerna och det ska bli ännu roligare att leda hela universitetet! ■

Astrid Söderbergh Widding blir den 19:e rektorn vid Stockholms högskola/Stockholms universitet. Läs om samtliga rektorer på www.su.se/om-oss/fakta/historia/rektorer

Hur är det att arbeta med Astrid Söderbergh Widding?

FOTO EVA DALIN

FOTO EVA DALIN

FOTO STEFAN BÖHN

ASTRID VAR EN handledare vars arbetsmetod var osynlig men förmodligen oerhört genomtänkt. Jag märkte knappt att jag blev handledd utan trodde länge att jag fixade allt själv – först i efterhand har jag förstått att det till stor del var Astrids sokratiska arbetsmetod som förde avhandlingen framåt.

Jag har alltid känt den största respekt men också ett enormt förtroende för Astrid. Därför blev hon mycket mer än en doktorandhandledare för mig. En förebild, en vän och en storasystersgestalt att skratta med och anförtro sig åt. Hon har nog fått höra mer än hon bett om ibland. Vilket hon tagit med ro. Och ett leende.

MALENA JANSON, före detta doktorand i filmvetenskap

DET ÄR ALLTID roligt att gå till ett möte som Astrid håller i. Hon är påläst, effektiv, rationell. Vad jag för egen del alltid kommer att förknippa med Astrid är hennes humor, rättfärdighetspatos och goda hjärta.

BENGT NOVÉN, dekanus för Humanistiska fakulteten

DET HAR VARIT roligt att arbeta ihop med Astrid. Hon har en fantastisk förmåga att dölja sin stora lärdom bakom en lättsam yta. En gång var vi tillsammans på filmfestivalen i Cannes för Svenska Dagbladets räkning. Och då var vi ute och dansade hejvilt tillsammans på ett stort party dit vi var inbjudna. Hon är toppen!

JEANETTE GENTELE, filmkritiker i Svenska Dagbladet

FOTO EVA DALIN

FOTO ROLAND LUNDIN

FOTO EVA DALIN

DET HAR VARIT ett sant nöje att arbeta med Astrid. Hon är driven och bestämd samtidigt som hon är lyhörd och öppen för synpunkter och förslag. Hon är dessutom mycket trevlig att umgås med.

PAUL LEVIN, föreståndare för Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS)

ASTRID ÄR GLAD och intresserad och har tempo. Att hon har bredd har väl inte undgått någon som läser hennes tv-kronikor. Dessutom är hon pålitlig och kan hålla inne en hemlighet. Med andra ord är det kul att arbeta med Astrid. Allt blir så mycket lättare då – för alla. Vi hade ett gott samarbete i Stiftelsen Ingmar Bergman.

INGRID DAHLBERG, före detta vd i Stiftelsen Ingmar Bergman

MYCKET TREVLIGT! Astrid är klok, effektiv, bra på att lyssna och vet vad ett universitet är – och inte är. Kontakten med henne har varit ett av mina stora glädjemen det gångna året.

ANDERS KARLHEIDE, vicerector för naturvetenskapliga området

Premiärdag med kårbesök och invigning

FÖRSTA DAGEN SOM rektor inleddes med att Astrid Söderbergh Widding flyttade saker från vicerectorsrummet till det betydligt större och pampigare rektorsrummet i Bloms hus. Strax före klockan tio var det dags för det första besöket i egenskap av rektor – hos Stockholms universitets studentkår i Nobelhuset. Där fick hon träffa kårledningen och fick en presentation av verksamheten. Därefter blev det rundvandring i huset och information om kårens verksamhet.

Halv ett satte sig Astrid Söderbergh Widding vid bordet i Spökslottet där det serverades lunch för universitetsledningen, dekanerna och Stockholms universitets studentkårs ordförande och vice ordförande. Under förrätten reste sig avgående rektor Kåre Bremer och hängde rektorskedjan kring nya rektors hals.

Halv tre var det dags för det första officiella uppdraget – att inviga det nya Östersjöcentrum som sitter i Frescati Backe. Vid invigningen kunde rektor även avslöja nyheten att Erlings Perssons stiftelse skänker 30 miljoner för inköp av ett nytt forskningsfartyg (se även sidan 11).

Hur var den första dagen som rektor?

– Jag är imponerad över bredden och kvaliteten i Stockholms universitets studentkårs arbete. De har en unik betydelse för hela vår verksamhet, genom att de fungerar som bro mellan studenterna och resten av universitetet.

Lika imponerande säger sig Astrid Söderbergh Widding vara över verksamheten vid det nyinvigda Östersjöcentrum.

– Centrat kombinerar den grundforskningsprofil som är vårt särmarke vid Stockholms universitet med kommunikation av forskning om Östersjön, som svar på samhällets akuta behov. Och att ta på rektorskedjan var speciellt, lägger Astrid Söderbergh Widding till.

– Nu är det på allvar!

Den första månaden blir intensiv med många möten, både interna och externa, och flera konferenser att inviga.

– Jag kommer att börja mina institutionsbesök inom det naturvetenskapliga området. Den 20 februari håller jag mitt installationstal, och i månadsskiftet reser jag till vårt partneruniversitet i Helsingfors på möte inom NUS, det nordiska universitetssamarbetet. **PER LARSSON**

FOTO EVA DALIN

Kåre Bremer räckte över rektorskedjan vid lunchen på Spökslottet.

Presenter och porträtt vid avtackning

SISTA DAGEN PÅ rektorsposten, den 31 januari, var det avtackning av Kåre Bremer. Avtackningen inleddes med att han åt lunch med universitetsledningen på Fakultetsklubben. Sedan var det dags att avtacka det porträtt som konstnären Olle Hamngren gjort av Kåre Bremer och som ska hänga i Stora salen i Bloms hus.

Till mottagningen i Galleriet i Aula Magna kom runt 350 personer, främst från universitetet. Här fanns även Kåre Bremers fyra närmaste företrädare på rektorsposten. Rektorer från KTH, Karolinska Institutet, Uppsala universitet, Göteborgs universitet och flera andra lärosäten fanns också på plats och dessutom flera generaldirektörer och andra myndighetschefer. Stockholms stads var representerat av borgarråden Sten Nordin och Lotta Edholm. I minglet syntes bland andra före detta utbildningsminister Lars Leijonborg och statssekreterarna från utbildnings- respektive justitiedepartementet.

Vid entrén möttes besökarna av student-orkestern Kårsdraget som spelade. I Galleriet framförde sopranen Stina Öhman och pianisten Thomas Schuback verk av Wagner, Puccini och Sibelius. **PER LARSSON**

FOTON EVA DALIN

Universitetets konstituent Nina Weibull visar Olle Hamngrens porträtt. De flesta som uppvaktade Kåre Bremer kom från Stockholm universitetet men där fanns även externa gäster som Göteborgs rektor Pam Fredman. De tidigare rektorerna Gustaf Lindencrona och Staffan Helmfrid fanns också på plats.

Ett före detta stall för hästar i Frescati Backe har byggts om till undervisningslokaler. Här har tidigare Statens veterinärmedicinska anstalt funnits och byggnaden är ritad av Gunnar Asplund. Innan renoveringen var det här förvaringsplats för Naturhistoriska riksmuséets valselett.

Sista institutionen har lämnat Konradsberg

I Frescati Hage och Frescati Backe finns nyrenoverade lokaler som rymmer de sista institutionerna som lämnade Konradsberg vid årsskiftet.

TEXT PER LARSSON | FOTO AXEL KÅRFORS/ROSENBERGS ARKITEKTER/SVA

De sista institutionerna har flyttat från Konradsberg till Frescati. Sista att flytta var Specialpedagogiska institutionen och delar av före detta UTEP. Specialpedagogiska institutionen har flyttat till Frescati Hage där Avdelningen för IT och media tidigare satt, och även fått undervisningslokaler i bottenvåningen i en till lokal i Frescati Hage. De personerna från före detta UTEP som nu tillhör CeHum har flyttat till den nya paviljong som finns i Frescati Backe. De kommer framför allt att ha sin undervisning i det före detta stall längst bort i Frescati Backe som byggts om till undervisningslokaler.

Fortfarande finns åtta universitetsanställda kvar på Konradsberg. Framför allt är det arkivarier som tar hand om arkivet i Konradsberg. De kommer troligen att vara kvar där hela 2013. Förhandlingar pågår med Stockholms stad som är intresserade av att ta över en stor del av de lokaler som nu är tomma på Konradsberg.

– Staden kommer i så fall att hyra direkt av Akademiska hus och förhoppningsvis blir universitetet under 2013 av med alla hyresavtal på Konradsberg, säger Camilla Westerborn som är chef för Sektionen för byggnadsplanering vid universitetet.

Modevetenskap till filmhuset

I Frescati Hage har det skett en ombyggnad av den för detta fytotronen (klimatkammaren). På bottenvåningen har Specialpedagogerna fått undervisningslokaler. En trappa upp har en

forskningsgrupp från Psykologiska institutionen flyttat tillbaka till nyrenoverade lokaler.

I början av januari flyttade modevetenskap till Filmhuset eftersom filmvetenskap finns där. Det innebär att Institutionen för mediestudier nu finns på två platser (Filmhuset och Garnisonen) istället för tre.

På grund av mögelsanering i torpargrunden under den västra delen av Bloms hus genomgår byggnaden nu reparationer som beräknas pågå i minst 6 månader. Arbetet på den nedre våningen pågår och Kommunikationsavdelningen har därför tillfälligt flyttat till en paviljong belägen vid Södra husen mellan hus E och F.

Flyttar i Södra huset

Sektionen för byggnadsplanering förbereder även omflyttningar som ska ske i Södra huset på grund av de sammanslagningar av institutioner som beslutats. I detta arbete ingår också att försöka tillgodose önskemål om utökningar som finns från flera institutioner i Södra huset.

– I och med att modevetenskap flyttat ut och konstvetenskap och Studentavdelningen flyttar i augusti så finns utrymme för institutioner att expandera, säger Camilla Westerborn.

Ett annat stort projekt med start 2013 är ombyggnaden av biblioteket, se förra Universitetsnytt. Tidsplanen är ännu inte klar men paviljonger ska sättas upp som evakueringslokaler för delar av personalen. I övrigt är det inga nya paviljonger på gång vid universitetet, enligt Camilla Westerborn. ■

Fyra har överklagat detaljplanen för Albano

När kommunfullmäktige i Stockholm 17 december klubbade igenom detaljplanen för det blivande universitetsområdet Albano markerade det även övergången från den politiska fasen i planprocessen till den juridiska. Eftersom Albano ligger i Kungliga nationalstadsparken ställer lagstiftningen särskilda krav på hur området kan planeras och bebyggas, vilket påverkat planens utformning.

De fyra överklagande är

- *Förbundet för ekoparken och Haga-Brunnsvikens vänner*

Pekar i sitt gemensamma yrkande på områdets strategiska läge i Kungl. Nationalstadsparken som en integrerad del av Haga-Brunnsvikens engelska landskapspark och som en viktig biologisk spridningsväg. Hävdar att detaljplanen bör upphävas då den i flera avseenden strider mot Miljöbalken.

- *Föreningen för gustavianska parken*

Yrkar att planen upphävs då det historiska landskapets natur och kulturvärden skadas. Man nämner särskilt överdäckningen av den öst- västliga sprickdalen norr om Albanoberget och att siktlinjer från Hagaparken kommer att påverkas negativt.

- *Svenska Turistföreningens Stockholmskrets*

Kretsen menar att exploateringen är för omfattande och yrkar att detaljplanen ändras på ett antal punkter. En betydande miljöpåverkan sker och landskapsbildens lidande, konstaterar yrkandet.

- *Albano Smide*

Överklagar detaljplanen med utgångspunkt i Albano Smides läge invid detaljplaneområdet. Ber om tekniska skäl om anstånd med underlagen.

Överklagandena behandlas först av länsstyrelsen. Nästa instans är mark- och miljödomstolen och sist Mark- och miljööverdomstolen.

Se vidare www.su.se/albano

Med sikte på ökad samverkan

Nu ska samverkan mellan naturvetare och arbetsliv öka än mer inom ramen för det nya NOTIS-projektet.

TEXT EMELIE JERBERYD | FOTO HÅKAN LINDGREN

Tillsammans med Stockholms universitet har KTH fått 14,5 miljoner kronor av Europeiska Socialfonden för att driva projektet NOTIS (Naturvetenskap och Teknik i Samhället) för att öka kunskapen om arbetsmarknaden utanför akademien och långsiktigt öka arbetslivsanknytningen i universitetsutbildningen. Efter mycket arbete är nu projektet igång, vilket firades med en kick-off och inspirationsträff i november. Projektet kommer att pågå till och med juni 2014.

Till kick-offen var företag och myndigheter inbjudna för att tala samt alumner och lärare från KTH och Stockholms universitet. Alla var rungende överens om att samver-

kan mellan akademien och arbetsmarknaden utanför akademien behöver förstärkas.

Mats Hedenström, tillväxtdirektör på Länsstyrelsen, betonade vikten av rätt matchning på arbetsmarknaden.

– Under den kommande tioårsperioden kommer vi att ha kraftig brist på arbetskraft i Stockholmsregionen. 150 000 personer och en stor del kommer att vara inom naturvetenskap. Vi behöver bygga fler broar mellan akademien, den offentliga sektorn och näringslivet för att matchningen ska fungera så bra som möjligt.

Viktigt veta företagens behov

Catarina Åberg arbetar i dag som kemist på H&M och läste analytisk kemi vid Stockholms universitet. Catarina berättar att hon är nöjd med utbildningen men saknade kontakten med arbetsmarknaden. Det var egentligen först när hon gjorde sitt examensarbete som hon genomförde utanför universitetet, som hon fick en bra kontakt med näringslivet.

– Jag gjorde exjobbet externt och det gav mig väldigt mycket.

Både Dan Borglund och Jessica Slove Davidson, projektkoordinatorer och lärare vid KTH respektive vid Naturvetenskapliga fakulteten, ser positivt på NOTIS-projektet och de tror att det är bra för alla parter om utbildningen skulle kunna få en tydligare koppling till arbetsmarknaden.

– Genom att visa hur naturvetare arbetar och berätta om vilka kompetenser utbildningen ger kan vi göra att undervisningen upplevs som mer meningsfull för studenterna, säger Jessica Slove Davidson.

För att kunna integrera arbetslivsanknytning på ett bra sätt är det viktigt för lärare att veta vad företagen behöver och efterfrågar för kompetens. Lärare som deltar i projektet ska erbjudas studiebesök, utbildningar, workshops och andra typer av utbyten med arbetsplatser som efterfrågar naturvetenskaplig och teknisk kompetens. Vid Stockholms universitet är Anna Forsby och Jessica Slove Davidson projektkoordinatorer.

Träff för nätverkande

Som en del i projektet anordnades i slutet av november en så kallad speednetworkingträff mellan alumner och lärare från Institutionen för neurokemi. Evenemanget ägde rum på Fakultetsklubben. Det gällde att samla på sig flest visitkort eller e-postadresser under de cirka två timmar aktiviteten pågick, de som hade flest i slutet gick hem med en vinst. Två lärare och två alumner satt tillsammans vid ett bord och när signalen ljud bytte lärarna bord och diskuterade en ny frågeformulering med två nya alumner tills alla lärare hade träffat alla alumner. ■

» Under den kommande tioårsperioden kommer vi att ha kraftig brist på arbetskraft i Stockholmsregionen. 150 000 personer och en stor del kommer att vara inom naturvetenskap.

Catarina Åberg, alumna från Stockholms universitet jobbar i dag som kemist på H&M

Under 2013 fortsätter utbyggnaden av infrastrukturen för IT vid universitetet, säger tillförordnade IT-chefen Gülan Torun.

IT-satsningar börjar visa resultat

De senaste årens IT-satsningar börjar synas. Utbyggda nätverk och ett nytt IT-abonnemang är ett par exempel – som dessutom inte kostar mer för institutionerna.

TEXT PER LARSSON | FOTO EVA DALIN

Inom ramen för Översynsprojektet har en genomgång gjorts för att se hur det administrativa arbetet inom förvaltningen kan göras mer effektivt. Målet är att den tid som ägnas administration ska minska liksom de administrativa kostnaderna. Inom IT-området identifierades flera brister som borde åtgärdas, till exempel att det fanns 46 olika e-postlösningar inom universitetet. Universitetsledningen beslutade därför i början av 2011 att satsa 15 miljoner i särskilda medel av för att modernisera IT-infrastrukturen.

Nu börjar satsningen ge utdelning. Nio miljoner har investerats i det trådlösa nätverket. Under 2013 fortsätter utbyggnaden av det nätverket, såväl i befintliga byggnader som Studenthuset och andra nya byggnader som uppförs.

– Trots att det blivit bättre kapacitet behöver vi inte höja avgifterna för institutionerna. En orsak är de särskilda medlen vi fått. En annan är att vi lyckats omförhandla avtal med leverantörer och den vägen fått ned kostnader, säger Gülan Torun som är tillförordnad chef för Avdelningen för IT och media.

Ytterligare en förändring är IT-access som är ett nytt sätt att leverera fasta IT-tjänster. I tjänsten ingår bland annat universitetskonto, internetanslutning inklusive trådlöst nätverk, campusavtal (för hemmadatorer) och antivirusprogram.

En av delarna i avtalet är Printomat som innebär att utskrifter "följer med" till olika skrivare och ökad möjlighet att avbryta oön-

skade utskifter – något som bör leda till färre utskifter sker samtidigt som det underlättar debitering.

Mängden e-postlösningar har dessutom minskat. Idag finns 26 stycken och målet är att det enbart ska finnas ETT gemensamt system vid universitetet inom några år – vilket bland annat underlättar vid mötesbokning.

Gülan Torun betonar att Avdelningen för IT och media inte vill ta över institutionernas verksamhet utan istället avlasta dem. Enligt henne är det också allt fler som gör det. Så har till exempel antalet datorer som blivit "SU-arbetsplats" ökat under 2012. ■

» Trots att det blivit bättre kapacitet behöver vi inte höja avgifterna för institutionerna. En orsak är de särskilda medlen vi fått. En annan är att vi lyckats omförhandla avtal med leverantörer och den vägen fått ned kostnader.

IT-abonnemanget blir IT-access

Det tidigare IT-abonnemanget blev från årsskiftet tjänsten IT-access och ersätter det tidigare IT-abonnemanget. IT-access innehåller:

- Universitetskonto/Sukat
- IT-strategisk utveckling
- Internetanslutning inklusive trådlöst nät (ett fast datornätuttag per anställd)
- E-post (ebox)
- Lagringsyta inklusive backup
- Licensadministration
- Beställningsservice/Wisum
- Microsoft Campusavtal (MS Office och operativsystem Windows)
- Sophos antivirus samt aktiv nätövervakning
- IT-support via Helpdesk och beredskap
- Online-möte (Adobe Connect Pro)
- Printomat (utskrifts- och kopieringstjänst)

IT-access debiteras bland annat beroende av antal anställda, antal studenter och antal gästforskare på varje institution/motsvarande. IT-accessavgiften debiteras vid två tillfällen, i lika stora delar, i juni och i november.

► www.su.se/itaccess

Ny universitetspedagogisk funktion

Under 2012 utreddes den organisatoriska placeringen av den universitetspedagogiska funktionen vid universitetet. Strax före jul beslutade rektor att Universitetspedagogiskt centrum (UPC) skulle läggas ned vid årsskiftet och verksamheten flyttas in i linjeorganisationen. Syftet är bland annat att ytterligare akademisera högskolepedagogiken vid Stockholms universitet och öka kontaktytorna med kärnverksamheten. Den universitetspedagogiska funktionen vid universitetet har i ett första steg nu förts över till Institutionen för pedagogik och didaktik (IPD) och Institutionen för data- och systemvetenskap (DSV). Därtill har områdesnämnderna fått i uppdrag att senast 1 juli besluta om organisatorisk placering av en högskoledidaktisk centrumbildning inom respektive område. När så sker kommer alltså utbildning och annan högskolepedagogisk verksamhet att bedrivas vid sammanlagt fyra olika enheter vid universitetet.

Kollegium för högskolepedagogik

Ett kollegium för högskolepedagogik har även inrättats vid universitetet. Kollegiet ska ansvara för styrning och samordning av högskolepedagogiken, men även fungera som forum för diskussion och uppmuntra samverkansprojekt inom högskolepedagogik. Rektor har utsett docent Max Scheja till kollegiets ordförande och områdesnämnderna har att utse tre ledamöter vardera. Därutöver ska IPD, DSV och tillkommande institutioner utse var sin ledamot med närvaro- och yttranderätt. Stockholms universitets studentkår utser två ledamöter. IPD har det administrativa samordningsansvaret för universitetets samlade högskolepedagogiska kursverksamhet och utgör även kanslifunktion till kollegiet. Information gällande kursutbud finns på Medarbetarwebben via Internt > Personal > Kompetens- & ledarutveckling > Pedagogisk utbildning > Kurser i högskolepedagogik. För frågor om dessa kurser går det bra att skriva till hogskolepedagogik@su.se

PER LARSSON

Så tycker användarna om IT-stödet för undervisning

I NOVEMBER 2012 genomfördes för första gången en webbenkät för att mäta hur nöjda användarna är med Stockholms universitets centralt erbjudna IT-stöd för undervisning. Syftet med undersökningen är att få in synpunkter på vilka områden som behöver förbättras för att kunna prioritera kommande utvecklingsaktiviteter. Dessutom ges ett totalmätt på nöjdheten som kan mätas och följas upp. På så sätt används resultatet för att säkerställa att rätt utvecklingsaktiviteter utförts och om de fått önskad effekt. Målsättningen är därför att genomföra webbenkäten årligen för att kunna effektivisera IT-stöden utifrån användarnas behov och synpunkter. För att ge alla berörda chansen att vara med och påverka utvecklingen av IT-stöden skickades den ut till alla anställda förutom universitetsförvaltningen.

Resultatet visar att andelen nöjda respektive missnöjda Mondo-användare är lika stor. Dock är missnöjet med användbarhetsaspekterna över lag stort och gränssnittet upplevs inte som intuitivt. Även hjälpfunktionen och manualerna är man generellt missnöjd med.

För Turnitin är andelen nöjda användare större än andelen missnöjda. Det som främst behöver förbättras är hjälpfunktionen och manualerna. Även navigationen och återkopplingen i gränssnittet kan behöva förbättras.

Med AdobeConnect är användarna totalt sett nöjda. Det enda som man är missnöjd med och som behöver förbättras är ljud- och bildinställningarna.

Med eVal är användarna totalt sett missnöjda och i princip alla aspekter behöver förbättras.

– Vi kommer nu att jobba med att förbättra användbarhetsaspekterna med Mondo, förbättra användarstödet samt byta ut eVal, säger Elli Eisenhauer som är systemansvarig för IT-stöden.

Resultatet av undersökningen finns i rapporten "Användarnas uppfattning om SU:s centrala IT-stöd för undervisning 2012" av Marika Frank, användbarhetsspecialist vid Institutionen för data- och systemvetenskap.

MARIKA FRANK

Fakta

Universitetets centralt erbjudna IT-stöd för förberedelse, genomförande och uppföljning av undervisning (Den uppskattade användningen bland universitetets anställda visas inom parentes.)

- lär- och samarbetsplattformen Mondo (ca 25 %)
- textmatchningsverktyget Turnitin för kontroll av misstänkt plagiering (ca 8 %)
- e-mötesverktyget AdobeConnect (ca 5 %)
- enkätverktyget eVal för kursvärderingar (ca 4 %)

Förvaltningen av IT-stöden leds av Enheten för interaktionsdesign och lärande vid Institutionen för data- och systemvetenskap (DSV) tillsammans med Avdelningen för IT och media.

Mer information samt rapporten finns på: www.su.se/it/undervisningsstod

Nya myndigheter på högskoleområdet

Från och med årsskiftet upphörde Högskoleverket, VHS samt Internationella programkontoret. Då bildades istället två nya myndigheter på högskoleområdet, Universitetskanslersämbetet samt Universitets- och högskolerådet.

All verksamhet från VHS och Internationella programkontoret har gått till Universitets- och högskolerådet. Högskoleverkets verksamhet har delats upp så att bland annat studieinformation, tillträdesfrågor samt bedömning av utländsk högre utbildning har gått till Universitets- och högskolerådet. Resterande verksamhet från Högskoleverket har gått till Universitetskanslersämbetet.

Ytterligare anslag inom Future Learn

Future Learn är ett universitetsövergripande projekt för att förbättra IKT-stödd undervisning (informations- och kommunikationsteknik) vid Stockholms universitet 2011–2013. I höstas skedde en tredje utlysning och rektor beslutade i slutet av november om vilka som får anslag.

Av 19 ansökningarna som kom in fick 6 anslag. Dessa gick till Institutionen för naturgeografi och kvartärbiologi, Institutionen för språkdidaktik, Botaniska institutionen, Institutionen för pedagogik och didaktik, Institutionen för data- och systemvetenskap och Juridiska institutionen.

► <http://dsv.su.se/futurelearn>

Stabsfunktioner byter namn

Två av universitetets stabsfunktioner har bytt namn. Det är Kommunikationsenheten och Planeringsenheten. De nya namnen är Kommunikationsavdelningen respektive Planeringsavdelningen. Namnbytet är en anpassning till namngivningen av andra funktioner inom universitetsförvaltningen.

Under mars ska alla utrustning i CRYRING-anläggningen vara borta från Manne Siegbahnlaboratoriet. Partikelacceleratoren återuppbyggs nu i tyska Darmstadt.

Acceleratoranläggning flyttar till Tyskland

I MITTEN AV januari lämnade ytterligare några långträdare Manne Siegbahnlaboratoriet (MSL) i riktning Darmstadt i Tyskland. Transporterna är en del av överföringen av CRYRING-anläggningen för experiment inom atom- och molekyelfysik, vilken drevs av MSL 1992-2009. Det mesta av själva acceleratoren gick iväg i november. Det som nu flyttades, och som återstår att flytta, är mest kringutrustning såsom kraftaggregat, transformatorer och jonkällor. Lokalerna ska vara tomma senast den 1 april.

CRYRING blir en del av den stora acceleratoranläggningen FAIR som byggs vid

forskningsinstitutet GSI i tyska Darmstadt, och planeras vara i drift under 2014. Forskare och tekniker som tidigare jobbat med CRYRING ska vara i Tyskland för att arbeta med återuppbyggnad och igångkörning av anläggningen. Atomfysikgruppen vid Stockholms universitet kommer sedan att kunna fortsätta en del av de experiment de gjorde i Stockholm, och utveckla dessa. Främst handlar det om studier av atom-jonkollisioner vid den så kallade gastargeten, vilket är en experimentstation som byggts i Stockholm och som också kommer att följa med CRYRING till GSI. **PER LARSSON**

Ett varmare Grönland

En ny studie visar överraskande detaljer om svängningarna i jordens klimat för mer än 100 000 år sedan och detta kan utnyttjas i dagens modeller av framtidens klimat i en allt varmare värld. Temperaturen på Grönland var cirka åtta grader varmare än idag under den förra värmeperioden Eem för 130 000 till 115 000 år sedan för att sedan gradvis kylas av in i den senaste istiden.

De nya resultaten publiceras i den vetenskapliga tidskriften Nature den 24 januari och kommer från det internationella isborrprojektet NEEM (North Greenland Eemian Ice Drilling) på norra Grönland som avslutades i somras efter att ha borrar 2,5 kilometer ner till berggrunden.

Analyserna av isborrkärnan visar på högre temperaturer under Eem än vad man med modeller har uppskattat för norra Grönland, säger Margareta Hansson professor i miljövetenskap vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi och ledare för det svenska deltagandet i projektet. Forskare från Stockholms universitet, Uppsalas universitet och Lunds universitet har deltagit i borrarningarna tillsammans med deltagare från 14 olika nationer.

Varning för bluffmail

Med jämna mellanrum dyker det upp e-postmeddelanden med uppmaningar att uppdatera konto, lösenord osv. Den senaste tiden har en mängd sådan e-post skickats till adresser vid universitetet. Avdelningen för IT och media vill därför påminna alla datoranvändare om att vara extra vaksamma mot bedrägeriförsök via e-post, sk nätfiske eller phishing.

Generellt gäller att man aldrig ska svara på ett sådant brev och vara försiktig med att klicka på länkar i e-postmeddelanden som kommer från okända avsändare.

I samband med att phishingmail cirkulerar får Helpdesk enorma mängder frågor om hur man som användare ska agera. Svaret är alltid densamma:

- Skicka aldrig dina inloggningsuppgifter till någon som efterfrågar dessa via e-post.

- Klicka aldrig på länkar i mail som antyder att ditt konto är fullt eller behöver uppdateras.

- Var försiktig med att klicka på länkar som skickas med e-post från okända avsändare.

- Svara aldrig på e-postmeddelanden av det här slaget.

Lämna heller aldrig ifrån dig ditt lösenord per e-post eller telefon. Avdelningen för IT och media frågar aldrig efter lösenord på det sättet.

Om du är det minsta orolig för att ditt lösenord har kommit i orätta händer byt lösenord för säkerhets skull. Information om hur du byter ditt lösenord finns på Medarbetarwebben under fliken IT.

Har du ytterligare frågor välkommen att kontakta Helpdesk, helpdesk@it.su.se eller telefon 16 1999.

Värdefulla data om Stockholms 50-talister

På 1980-talet var Metropolitprojektet en symbol för övervakningssamhället. Nu ger de data som samlats in forskare värdefull information om stockholmare som föddes på femtiotalet.

TEXTER PER LARSSON | FOTO STEN-ÅKE STENBERG, NILS-JOHAN NORENLIND, EVA DALIN

Varför klarar sig vissa bättre än andra? Det var den övergripande frågan när sociologiprofessor Carl-Gunnar Janson i början av 1960-talet drog igång det svenska Metropolitprojektet. För att kunna studera hur uppväxtvillkoren skulle påverka genom livet beslutade forskarna att de skulle följa barn födda 1953 i Stockholm. Barnen skulle vidare vara bosatta i Stockholmsområdet den 1 november 1963. Totalt ingick 15 117 personer i studien när den inleddes.

Insamlandet av data påbörjades 1966 med en enkät till samtliga barn. Denna så kallade skolundersökning genomfördes i klassrummen och den enkät eleverna svarade på innehöll ett kognitivt test samt frågor om bland annat intressen, attityder till skola, fritid samt utbildnings- och yrkesplaner. Här skulle eleverna uppge sina bästa vänner.

Två år senare kom den så kallade Familjeundersökningen där över 4 000 vårdnadshavare svarade på frågor om bland annat barnuppföstran, yrkesval och samhällsförhållanden. Sedan dröjde det ända till 1985 innan en tredje enkät genomfördes. Den skedde i samarbete med Sveriges Radios publikundersökningar och handlade till stor del om fritidsvanor. Planer fanns på flera enkäter men de blev inte av eftersom Datainspektionen inte gav tillstånd.

Projektet ifrågasätts

1986 blev Metropolitprojektet känt för den breda allmänheten. I början av året uppmärksammade media att alla stockholmare födda 1953 blivit registrerade och att forskare "visste allt om deras liv". Den mediala uppmärksamheten blev enorm (se nästa sida). Datainspektionen och flera tunga politiker krävde att Metropolit skulle läggas ned. Stockholmsforskarna bakom projektet tog, med stöd av andra forskare, strid för relevansen av de data som samlats in samtidigt som man lyfte fram att dessa data inte hotade den personliga integriteten. Resultatet blev att insamlad data avidentifierades och att inga ytterligare enkäter gjordes.

Dessa data finns fortfarande lagrade vid universitetet och har kommit till användning i flera olika forskningsprojekt. I början av 2000-talet ansökte forskare vid Institutet för social forskning (SOFI) och Centrum för forskning om ojämlikhet i hälsa (CHESS) vid Stockholms universitet om att få göra en så kallad sannolikhetsmatchning (variabelvärdesmatchning) av data från Metropolit med data i databasen Hälsa, sjukdom, arbete och inkomst (HSIA) för perioden 1980-2002. Den databasen innehöll information om de personer som bodde i Sverige 1980 eller 1990 och

som var födda före 1985. Datainspektionen och andra kontrollinstanser gav klartecken.

Över 100 vetenskapliga artiklar

Den nya utvidgade studien fick namnet "Född i Stockholm på femtiotalet" och innehåller data om en hel åldersklass som få andra databaser i världen gör. De data som förts samman har blivit en värdefull källa för forskning. Varje år skrivs runt tio vetenskapliga artiklar utifrån materialet och totalt har det blivit över 100 vetenskapliga artiklar.

Professorerna Sten-Åke Stenberg vid SOFI och Denny Vägerö vid CHESS ansvarar för "Född i Stockholm på femtiotalet". Främst är det sociologer och medicinare som forskar på materialet. Det finns flera studier kring barnens framtidstro och vad som senare hänt dem i livet – resultaten visar att barnen lyckats bra med att förutsäga sin framtid. En studie av Yerko Rojas och Sten-Åke Stenberg kring risken att begå självmord har även fått stor uppmärksamhet. För kriminologer är också materialet värdefullt. Här finns samlade brottsdata till och med 1983. Forskarna kan bland annat studera fädernas brottshistoria och se hur det förutsäger sannolikheten att barnen ska begå brott. Det går även att se samband för risken att köra rattfull om pappan gjort det. En avhandling som lades fram vid CHESS häromåret visar dessutom ett samband mellan hur många vänner barnen angivit att de haft och hur det senare gått för dem i livet.

Sten-Åke Stenberg understryker att forskningsresultaten stärker föreställningen att händelser tidigt i livet påverkar den senare livsbanan.

– Det är viktigt hur man hanterar barn i skolan.

Denny Vägerö lyfter fram hur värdefulla de data som finns i "Född i Stockholm på femtiotalet" är nu när dessa årskullar är på väg in i pensionsåldern.

– Vi har en unik möjlighet att studera övergången från arbetsliv till pension inom den här generationen. Vad händer kring 65-årsåldern? Kommer man att fortsätta jobba som statsmakterna vill. Är man tillräckligt frisk och pigg? Hur påverkas övergången till pension människornas hälsotillstånd, inkomster och boende? Vi kan beskriva detta och ställa det i relation till tidigare livskarriär. Det är unikt.

Sten-Åke Stenberg med klasskamrater, födda 1953, på skolutflykt vid Hellasgården.

Under 60-talet intervjuades barnen och deras föräldrar om bland fritidsvanor och vilka kompisar de hade.

Vad minns du av Metropolitprojektet?

– Jag minns inga detaljer men jag upplevde det aldrig som integritetsshotande. Jag tyckte att projektet var en bra idé.

JOHAN KLEMAN,
professor i fjärranalys
och sektionsdekan

– Jag minns från tidig ålder i skolan att skolfröken delade ut papper med frågor och att det var ofta. När vi blev äldre så svarade man tvärtom på frågorna för att skoja.

INGEMAR JONSSON,
intendent vid
Konferensservice

» Vad händer kring 65-årsåldern? Kommer man att fortsätta jobba som statsmakterna vill. Är man tillräckligt frisk och pigg? Hur påverkas övergången till pension människornas hälsotillstånd, inkomster och boende?

Symbol för oroande utveckling

I år fyller de som ingår i studien 60 år, det är 50 år sedan Metropolitprojektet påbörjades och Datainspektionen firar 40 år. Sten Åke Stenberg, själv stockholmare född 1953, har skrivit en bok om Metropolitprojektet – såväl om forskningen som om debatten kring projektet och de etiska frågeställningarna. Boken ges ut på förlaget Borea under våren.

Enligt Sten-Åke Stenberg har debatten om Metropolitprojektet präglats av de samhällsförändringar som varit, till exempel datorernas intåg. Projektet har därmed fått stå som symbol för en utveckling som oroar människor. Till och

med 1985 fanns personnummer på alla i studien men då förstördes magnetbandet med personnummer. Teoretisk finns idag en möjlighet att identifiera personuppgifter men data är anonymiserad. Materialet finns på olika filer som länkas samman när forskarna behöver materialet. Den enskilde forskaren får tillgång enbart till den information han eller hon är ute efter.

– De data som tillförts studien de senaste decennierna kommer från Statistiska centralbyrån och vi har de tillstånd som behövs från bland annat Datainspektionen, säger Sten-Åke Stenberg. ■

Sten-Åke Stenberg framför löpsedlarna från 1986.

Stor medial uppmärksamhet

Den 10 februari 1986 bröt stormen ut då Dagens Nyheter skrev om Metropolit. Snabbt hakade andra media på och Stockholms universitet har nog inte någonsin figurerat lika mycket i media. Några exempel på löpsedlar är "15 000 stockholmare HEMLIGT ÖVERVAKADE I 20 ÅR" och "Metropolitprofessorerna HEMLIGA DAGBOK" Metropolitprojektet var den dominerande nyheten, tills Olof Palme mördades den 28 februari.

Intresset för Metropolit och frågor kring integritet och datasäkerhet var fortsatt stort under våren och medierna lyfte fram flera registret som ansågs hota den personliga integriteten. Men det fanns även stöd för denna typ av registerforskning, till exempel i form av ett "uppdrag till stöd för empirisk forskning med dator som hjälpmedel" under tecknat av bland andra rektorerna för universiteten och Nobelpristagaren Sune Bergström.

FOTO STOCKHOLMS UNIVERSITET

Fjärilars ögonfläckar skrämmer fienden

Det är inte bara småfåglar som skräms av fjärilars ögonfläckar. Även större predatorer som hönsfåglar uppfattar ögonfläckarna som skrämmande. Det visar en ny studie vid Stockholms universitet och Linköpings universitet som publicerats i den internationella tidskriften *Behavioral Ecology*.

Stora ögonfläckar finns hos ett flertal djurarter som insekter, groddjur och fiskar. Tidigare studier har visat att småfåglar undviker att attackera eller skräms iväg av fjärilar som har ögonfläckar, trots att dessa är både ätliga och ofarliga.

– Dagfjärilen påfågelöga, *Inachis io*, har fyra stora ögonfläckar på ovansidan av vingarna. Under vila döljer påfågelögat sina ögonfläckar genom att sitta med vingarna hopslagna och ser då mest ut som ett visset löv. Om den störs ändrar den dock drastiskt sin taktik och slår hastigt upp sina vingar för att visa upp ögonfläckarna. Tidigare försök har visat att vilda småfåglar, så som talgoxe och blåmes, skräms iväg av detta beteende och undviker att attackera, säger Martin Olofsson, doktorand vid Zoologiska institutionen.

Påminner om uggleögon

En tänkbar förklaring till att småfåglarna skräms av fjärilars stora ögonfläckar kan vara att de påminner fåglarna om deras egna predatorer, exempelvis ögonen hos en sparvuggla. En annan förklaring kan vara att småfåglar blir skrämde av bjärta färgmönster i sig, eftersom deras normala byten oftast är kamouflagefärgade och svåra att få syn på. Forskningen har under de senaste åren varit inriktad på att avgöra vilken förklaring som är mest sannolik.

– I den nya studien har vi undersökt om ögonfläckarna också skrämmer tamhöns, som ju är betydligt större fåglar. Vi iscensatte interaktioner mellan höns och fjärilar som antingen hade intakta ögonfläckar eller där ögonfläckarna var övermålade. Resultaten visade att även hönsen blev skrämde av fjärlens plötsliga display, säger Martin Olofsson.

De höns som mötte fjärilar med intakta ögonfläckar blev mer vaksamma och tog längre tid på sig att komma tillbaka till fjärlen. De var också mer benägna att ge ifrån sig ett särskilt larmläte än de höns som mötte fjärilar som hade ögonfläckarna övermålade. Det särskilda larmlåtet hönsen gav ifrån sig är ett läte de ger ifrån sig när de är oroliga och det är markbundna predatorer som räv, katt eller vessla i närheten.

Forskningsprojekt om framtidens familjer

Ett nytt forskningsprojekt, som leds från Stockholms universitet, ska undersöka hur familjestrukturerna förändras i Europa. Projektet har beviljats 6,5 miljoner euro från EU:s sjunde ramprogram.

TEXT VIKTOR SANDQVIST | BILD EVA DALIN

Under de senaste årtiondena har familjestrukturerna i Europa blivit allt mer komplexa.

Kvinnor föder barn högre upp i åldrarna, andelen som gifter sig har sjunkit, skilsmäso- och separationstalen har ökat och andra levnads-mönster förutom kärnfamiljen har blivit vanligare. Syftet med det nya projektet är att undersöka den ökande mångfalden av familjeformer, familjerelationer och nya livscykelmönster i olika europeiska länder i relation till dagens social- och familjepolitik.

I projektet som samordnas av Livia Oláh, docent vid Demografiska avdelning (SUDA) vid Sociologiska institutionen, kommer forskare från 25 universitet och forskningsinstitut i 15 europeiska länder och tre transnationella organisationer i det civila samhället att samarbeta. Inom samhällsvetenskap och humaniora har hittills bara tre projekt som koordineras från Sverige beviljats bidrag i sjunde ramprogrammet, och detta projekt var det enda i 2012 års utlysning.

– Vår strategi är tvärvetenskaplig där vi kombinerar en bred kompetens inom samhällsvetenskap, juridik och humaniora. Vi kommer att genomföra jämförande analyser av nationella och storskaliga europeiska enkätundersökningar och registerdata, med hjälp av avancerade kvantitativa metoder, samt även genomföra kvalitativa studier, säger Livia Oláh.

Grund för politiska beslut

Utgångspunkterna för projektet är att familjeformerna har blivit mer komplexa och varierande, att enskilda individers liv är sammanlänkade både inom och mellan generationer, samt att individens levnadsbana formas av den sociala omgivningen och existerande policys. Forskargruppen vid Stockholms universitet fokuserar särskilt på frågor kring ojämlikhet vad gäller barn i olika familjetyper, invandrare, samt kvinnors och mäns möjligheter att kombinera förvärvsarbete och familjeliv. Forskarna ska även identifiera social- och familjepolitiska behov vilket kan ligga till grund för det framtida politiska beslutsfattandet. ■

» Vår strategi är tvärvetenskaplig där vi kombinerar en bred kompetens inom samhällsvetenskap, juridik och humaniora.

Livia Oláh och hennes kolleger vid Stockholms universitet ska fokusera på frågor om ojämlikhet avseende barn i olika familjetyper.

Susanna Toivanen tittar bland annat på hur öppna kontorslandskap påverkar de som arbetar där.

Forskning på företag ger nya insikter

Hur ska framtidens arbetsplatser se ut? Det är den övergripande frågan Susanna Toivanen forskar kring i samarbetsprojektet Flexit.

TEXT PER LARSSON | BILD EVA DALIN

För drygt fem år sedan doktorerade Susanna Toivanen vid Centre for Health Equity Studies (CHESS). Med lång arbetslivserfarenhet var hon nyfiken på om det skulle gå att jobba som forskare inom näringslivet. Lösningen blev att ha ett ben i "vardera läget". 2010 fick hon en treårig postdok tjänst inom Riksbankens Jubileumsfonds satsning Flexit, som ska stimulera samhällsvetenskapliga och humanistiska forskare att arbeta utanför akademien som forskare på företag. Tanken är att fler ska kunna dra nytta av forskarnas kunskaper samtidigt som kontakten mellan akademi och näringsliv ökar.

Susanna Toivanen arbetar som inhouseforskare på bygg- och fastighetsutvecklingsbolaget NCC. NCC betalar en fjärdedel av Susanna Toivanens lön och hon arbetar delvis inom företagets ordinarie projekt. RJ finansierar forskningen. Men hon betonar att det inte rör sig om konsultverksamhet eller uppdragsforskning utan självständig forskning. Hennes forskningsprojektet handlar om framtidens kontor med fokus på arbetsmiljö och hälsa. Vilka krav ställs på arbetsplatserna i förhållande till framtidens arbetslivsutveckling? Inom verksamheten på fastighetsutvecklingsavdelningen har

» Flexit har givit mig viktiga insikter och idéer om arbetsmiljö och hälsa som jag kunnat ta in i min forskning.

Susanna Toivanen varit delaktig i den arbetsgrupp som uppgraderat NCC:s dialogverktyg Future Office som handlar om framtidens utmaningar och möjligheter vad gäller arbetsliv och kontor. Här har hon haft nytta av sin kartläggning av befintlig forskning om framtidens arbetsliv och arbetsplatser som hon gjort inom ramen för sin forskning. Hon har intervjuat arbetslivets aktörer om hur de utifrån sina olika positioner ser på framtiden arbetsliv. Det tredje delprojektet fångar medarbetarnas perspektiv kring framtidens kontor. De vetenskapliga beläggen hon sammanställt används av fastighetsutvecklare och i företagets kommunikation.

Vetenskaplig referensgrupp

En risk med att forska på företag kan vara att man tappar kontakten med det vetenskapliga sammanhanget. Därför har Susanna Toivanen skapat en vetenskaplig referensgrupp. Gruppen är tvärvetenskaplig och består av kollegor som fungerar som bollplank för forskningsprojektet.

Hon har även deltagit i Forskningsföretagsprogrammet vid Stockholms universitet. Programmet är ett pilotprojekt finansierat av universitetet och Vinnova. Forskare och doktorander inom humaniora och samhällsvetenskap får hjälp och inspiration att utforska sina möjligheter att starta forskningsföretag, som bedriver verksamheter inom både akademien och det omgivande samhället.

– Programmet har varit jättegivande. Jag har startat eget företag och smugit igång verksamheten.

Som forskningsföretagare kan jag fortsätta samarbetet med NCC och även jobba med andra företag i fastighetsbranschen.

Hon önskar att den akademiska världen generellt ska bli bättre på att värdera erfarenheter från forskning inom företag och organisationer.

– Framtidens universitet behöver luckras upp om man ska forska och samtidigt vara innovativ. Under våren avslutas hennes tid inom Flexit.

– Flexit har givit mig viktiga insikter och idéer om arbetsmiljö och hälsa som jag kunnat ta in i min forskning. Jag har fått ett fantastiskt stort nätverk som kan komma till nytta bland annat vid handledning av studenter.

Susanna Toivanen har nyligen fått anslag från FAS för ett treårigt projekt om egenföretagares arbetsliv och hälsa som hon ska jobba med på CHESS. Från och med september ska hon tillbringa nio månader vid Helsinki Collegium for Advanced Studies som Erik Allardt Fellow.

Susanna Toivanen har fått många uppslag om vad hon kan arbeta med.

– Jag fortsätter gärna samarbeta med NCC som konsult. Eller varför inte som forskningschef – om de inrättar en forskningsavdelning. ■

NAMN OCH NYTT

REDAKTÖR PER LARSSON FOTO EVA DALIN, KABUSA BÖCKER

Hallå där

Arja Karivieri, ämnesföreträdare och avdelningsförestandare vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur och som nyligen tillträtt Viktor Rydberg-professuren i antikens kultur och samhällsliv. Professuren är uppkallad efter Viktor Rydberg som var den förste professorn vid Stockholms högskola och är en av landets fyra lärostolar i antikens kultur och samhällsliv.

Varför hamnade professuren vid din institution?

Professuren upprättades 1948 genom medel som samlats in år 1928 för att fira 100-årsdagen av Viktor Rydbergs födelse. Med de insamlade pengarna planerade man att instifta en professur i klassisk språkkunskap och kulturforskning, som dock omvandlades till professur i klassisk fornkunskap och antik historia. 20 år senare bytte institutionen namn till Antikens kultur och samhällsliv. Förste innehavaren av professuren var Gösta Säfllund.

Vad forskar du om?

Jag forskar om utvecklingen av storstäder som Rom, Ostia och Athen under senantiken, om tolkningen av bildkonst och estetik hos tidigkristna och nyplatoniker under senantiken, om magi och theurgi under senantiken. Dessutom publicerar jag om en senromersk bosättning i Arethousa i norra Grekland där jag lett en utgrävning under flera år, och inom ramen för det Svenska Pompejprojektet skrivit om ett stort rikemanshus.

Kan din forskning relateras till Rydberg?

Ja. Mitt specialområde är romersk arkeologi, urbanism och senantika studier. Rydbergs bok *Den siste athenaren* handlar om den period, den stad och händelser som jag har forskat mest om, det vill säga övergången från hedendom till kristendom i Athen. Hans dikt *Deuxippos* berättar om den athenske hjälten som försvarade Athen mot heruler 267 e.Kr. Jag har skrivit två större studier om hur Athens stadsbild förändrades efter herulernas anfall. Rydberg har även skrivit om medeltidens magi och jag har skrivit en studie om magi och synkretism i Östra medelhavsområdet under senantiken.

Vilka verk av Rydberg vill du lyfta fram?

Den siste athenaren är mycket intressant för sin tid och jag förundras över hur Rydberg samlat så breda kunskaper om denna specifika period i Athen och lyckats skapa en intressant tolkning som samtidigt speglar Rydbergs samtid. Rydbergs *Romerska kejsare i marmor* är en fascinerande kombination över hans reflektioner över de romerska kejsarporträtt han såg under sin vistelse i Rom och vad de romerska historikerna skrev om dessa kejsare. Den dikt som jag kommer ihåg bäst är nog *Tomten* och speciellt den finska översättningen av Walter Juva som har blivit en av de mest populära julsångerna i Finland. Den fastnade i mitt huvud i barndomen, det är en sång och text som skapar den rätta julstämningen.

Boken

Debut om hemtjänsten

MARIE HÅLLANDER ÄR

doktorand i pedagogisk filosofi vid Stockholms universitet. Tidigare har hon bland annat jobbat som vårdbiträde. I sin poetiska debut skildrar hon vardagen inom hemtjänsten. Hemtjänstpersonalen öppnar alla dörrarna om och om igen på sina rundor i kvarteret Kristallvasen i Kortedala. Dörrar öppnas och stängs om de gamla och sjuka, om deras tunga, ibland smidiga, smutsiga, ibland vidriga, ibland sensuella kroppar. *Tjänster i hemmet*. Kabusa Böcker

Visste du att...

KEDJAN ÄR EN av symbolerna för rektorsämbetet, en annan är kappan. Rektorskedjan vid Stockholms universitet pryds av stadens skyddshelgon St Erik. Kedjan är tillverkad av ordensjuvelerarfirmen och den tidigare kungliga hovleverantören C F Carlman, ett företag som nu tagits över av Lars Kjellander. Kedjan väger 420 gram.

FOTO EVA DALIN

Många alumner på makthavarlista

Drygt en tredjedel av makthavarna på tidningen Fokus årliga lista över Sveriges 100 mäktigaste har läst hela eller delar av sin utbildning vid Stockholms universitet. Två av dem har disputerat vid universitetet, språkröret Åsa Romson och vice riksbankschef Lars E O Svensson.

Toppar makthavarlistan gör två alumner som även toppade listan förra året, statsminister Fredrik Reinfeldt och finansminister Anders Borg. Bland topp-20-namnen finns även utrikesminister Carl Bildt, språkröret Gustav Fridolin, moderaternas gruppleddare i riksdagen Anna Kinberg Batra och finansmarknadsminister Peter Norman. Ny alumna på listan är bland andra Swedbanks vd Michael Wolf på 53:e plats

Karin Bergmark ny vicerektor

REKTOR BESLUTADE DEN 31 januari om vem som efterträder Astrid Söderbergh Widding som vicerektor för humaniora-samhällsvetenskap tillika ordförande för Områdesnämnden för humaniora, juridik och samhällsvetenskap. Det blir professor Karin Bergmark som närmast kommer från uppdraget som prefekt vid Sociologiska institutionen. Karin Bergmark var valberedningens förslag och fick 73 procent av rösterna vid den omröstning som hölls inom humanistisk-samhällsvetenskapliga området.

– Jag ska arbeta för att Stockholms universitet ska fortsätta vara det fantastiska universitetet idag är. Arbetsområden som jag tror kommer att växa framöver handlar om fortsatt internationalisering och synlighet i omvärlden, till exempel genom alumnarbete, säger Karin Bergmark.

Karin Bergmark tillträdde 1 februari och mandatperioden sträcker sig till 31 december 2014.

I korthet

MICHAEL LUNDHOLM, professor vid Nationalekonomiska institutionen, har blivit statssekreterare vid Finansdepartementet med ansvar för skattefrågor.

XIAODONG ZOU, professor i strukturkemi, har tilldelats Arrheniusplaketten för sina syntetiska och strukturella studier av germaniuminnehållande zeolit-liknande föreningar.

JAN LÖWSTEDT, professor i företags ekonomi, har valts in i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien.

JONAS VLACHOS, docent vid Nationalekonomiska institutionen, har fått Gunnar Myrdal-priset för artikeln "Är vinst och konkurrens en bra modell för skolan?".

ANN-KRISTIN ÖSTLUND FARRANTS, professor i molekylär cellbiologi, har utsetts till universitetets biosäkerhetsexpert.

KRISTINA HÖÖK blir ny föreståndare och **MARIA HOLM** biträdande föreståndare för Mobile Life VINN Excellence Centre.

JACOB ÖSTBERG anställs som professor i reklam och PR.

LINN AXELSSON, kulturgeograf, får ett av årets NES-stipendier av Riksbankens Jubileumsfond.

HILLEVI LENZ TAGUCHI anställs som professor i barn- och ungdomsvetenskap.

ÖSTEN AXELSSON, Psykologiska institutionen, har som ende svensk erhållit ett av 41 Newton International Fellowships, som delas ut gemensamt av British Academy och Royal Society till några av världens mest lovande akademiker.

TOMAS HEMMINGSSON anställs som professor i alkohol- och drogforskning.

THEO KANTER har befordrats till professor i data- och systemvetenskap, med inriktning mot sensorbaserade tjänster.

KEN BENSON har befordrats till professor i spanska med litteraturvetenskaplig inriktning.

Läs mer på www.su.se/medarbetare

Pris för Mullearbete

SVERIGES INGENJÖRERS MILJÖPRIS går i år till Skogsmullestiftelsen och dess ordförande Jill Westermarck och ledamot Sachiko Takami för deras arbete

med att främja barns känsla för naturen. Jill Westermarck är lärare i natur/miljö och hållbar utveckling vid Stockholms universitets förskolläraryt utbildning.

Elizabeth Haub Prize 2012

JURYN FÖR Elizabeth Haub Prize har beslutat att tilldela 2012 års pris till professor emerita Koh Kheng-Lian vid National University of Singapore för hennes banbrytande bidrag till utvecklingen av miljörätten i Sydostasien. Priset delas ut i Stockholm i oktober 2013. Elizabeth Haub Prize är ett av världens mest välrenommerade priser i miljörett. Priset har funnits sedan 1973 vilket därmed även gör det till det äldsta. Priset har delats ut vid Stockholms universitet sedan 2008.

Linguist hedersmedlem

BJÖRN LINDBLOM, professor emeritus i talets fysiologi och talets perception vid Institutionen för lingvistik, har nyligen utsetts till hedersmedlem på livstid i Linguistic Society of America. Björn Lindblom är känd för att ha anknutit fonetiken till utvecklingsfysiologi och biologi.

Tre forskare invalda i KVA

DE SENASTE TVÅ månaderna har tre forskare vid Stockholms universitet valts in som ledamöter in i Kungliga Vetenskapsakademien, KVA. Vid den ordinarie sammankomsten den 12 december valdes Martin Jakobsson och Barbara Wohlfarth, Stockholms universitet, in i akademiens klass för geovetenskaper. Vid den ordinarie sammankomsten den 16 januari valdes Johan Rockström in i klassen för humaniora och för framstående förtjänst om vetenskap

Sex anslag till post doks

VETENSKAPSRÅDET HAR BESLUTAT om anslag till post doktorer. Av 42 beviljade anslag går 6 till Stockholms universitet. De som får anslag är Anne Beskow, Karin Engström, Marcin Kalek, Mikael Pettersson, Anders Pinzke och Sumithra Velupillai.

Johan Rockström – mäktigast i miljö Sverige

EN JURY HOS tidningen Miljöaktuellt utser varje år de personer som anses mäktigaste i Sverige på miljöområdet. När listan presenterades i slutet av januari var det samma person som toppade listan i år som förra året – Johan Rockström, chef för Stockholm resilienscentrum (SRC) vid Stockholms universitet och professor i miljövetenskap. På fjärde plats finns filmaren och naturfotografen Mattias Klum som även är knuten till SRC och som förra året kom ut med boken *The human quest* tillsammans med Johan Rockström.

På plats 23 finns Carl Folke, professor i naturresurshushållning och vetenskaplig föreståndare för SRC. Andra namn är Johan Kuylenstierna och Fredrik Moberg. På listan över Sveriges mäktigaste miljöforskare hamnar Johan Rockström och Carl Folke i topp.

Även fler före detta studenter vid Stockholms universitet finns med på listan. På plats tio finns miljöpartiets språkrör Åsa Romson som 2012 disputerade i miljörett. Andra före detta studenter är Alice Bah Kuhnke, CSR-chef på ÅF, Peter Norman, finansmarknadsminister, Gustav Fridolin, språkrör miljöpartiet och Sasja Beslik, vd på Nordea Fonder.

Jan Björklund besökte övningsskola

Den 12 december fick Bäckahagens skola, som är en av de så kallade övnings-skolor som Stockholms universitets lärarutbildningar samarbetar med kring verksamhetsförlagd lärarutbildning (VFU), besök av utbildningsminister Jan Björklund. Intresset var stort från såväl Björklund som från skolan.

FOTO BJÖRNDALIN

Utmärkt betyg för östasiatiska språk

I Högskoleverkets granskning av utbildningarna i östasiatiska språk får Stockholms universitet betyget "Mycket hög kvalitet". De utbildningar som utvärderats är i kinesiska, japanska och koreanska.

20 000 gillar universitetet!

I dagarna blev det 20 000 personer som gillar/följer Stockholms universitet på Facebook, på de svenskspråkiga respektive engelskspråkiga sidorna. Här kan du som medarbetare ta del av nyheter, artiklar, reportage, bilder, och filmer från universitetets värld. Du kan även publicera dina egna kommentarer, inlägg, och bilder på Stockholms universitets sida via ditt personliga Facebook-konto.

Fler platser på förskollärarytbildningen

Det finns ett stort behov av förskollärare i Stockholmsregionen. Stockholms universitet satsar därför på att öka antalet utbildningsplatser på Förskollärarytprogrammet.

– Vi har under en längre tid förberett för en ökad antagning. Under 2013 kan vi öka antagningen med 20 procent jämfört med föregående år beroende på att vi fått utökande lokaler och fler universitetslektorer till utbildningen. Vi kommer att öka antalet platser ytterligare de kommande åren, säger Anders Gustavsson, vice rektor.

Bristen på utbildade förskollärare har uppmärksammats av regeringen och av kommunerna i Stockholmsregionen. Regeringen vill se 120 nya platser på universitetets förskollärarytutbildning till och med år 2015. Förutom Stockholms universitet ger regeringen även Södertörns högskola och Mälardalens högskola i uppdrag att öka antalet nybörjarplatser på förskollärarytutbildningen. Uppsala universitet ska vidare behålla sin nuvarande nivå. Antalet nybörjarplatser i Stockholmsregionen ska öka från cirka 860 platser 2012 till cirka 1 080 år 2015, det vill säga med drygt en fjärdedel.

» **Bristen på utbildade förskollärare har uppmärksammats. Regeringen vill se 120 nya platser på universitetets förskollärarytutbildning till och med år 2015.**

SU Innovation belönade nya företag

Den 11 december arrangerade SU Innovation och CSES (Center för Socialt Entreprenörskap Stockholm) en gemensam julfest. Förutom mingel och julbord belönades några av startup-bolagen med utmärkelsen "Årets Stjärnskott", och fick både prispengar och tjänster från SU Innovations partners. De företag som belönades var Pamoja Cleantech, Intellectus och Experience Transylvania

► www.innovation.su.se.

Nya lärarstudenter välkomnades

Den 18 januari var det introduktionsdag i Aula Magna för nya lärarstudenter. Ylva Engström från lärarutbildningens samordningsgrupp inledningstalade och hälsade välkommen till universitetets största utbildning.

– Ni går en ljus framtid till mötes. Behovet av lärare är stort idag, men kommer att bli ännu större i framtiden.

Introduktionsdagen bjöd också på information från kåren.

FOTO EVA DALIN

Kårsdraget spelade i Aula Magna

Stockholm Summer School 2013

För andra året arrangerar Stockholms universitet i samarbete med KTH och Karolinska Institutet, Stockholm Summer School. Samarbetet ger internationella studenter möjlighet att uppleva Stockholm och svensk kultur i kombination med utbildning på högsta nivå. Målet är att ha en tredjedel utomeuropeiska studenter och en tredjedel europeiska respektive svenska studenter. I år omfattar utbudet sju kurser varav Stockholms universitet ger tre: The Swedish Model - the Making of the Welfare State in a Comparative and Historical Perspective, Climate Change Throughout Earth's History and Introduction to Astroparticle Physics and Cosmology.

► www.stockholmsummerschool.se

FOTO EVA DALIN

Innovationsstipendium

I december offentliggjordes 2012 års mottagare av Stockholms stads innovationsstipendium. Inom kategorin tjänster korades Inbelly, som stöds av Center för Socialt Entreprenörskap Stockholm, till vinnare. Företaget vill stärka konsumentens röst och rätt till mat fri från skadliga tillsatser genom att bygga upp en community av konsumenter som ställer hårda krav. Genom företagets webbplats och mobilapp får konsumenterna hjälp att ta reda på vilka tillsatser som är skadliga.

– Utmärkelsen är ett tydligt kvitto på att vi har en innovativ och smart tjänst som aktivt kommer påverka livsmedelsproducenter att bli mer ansvarstagande, säger Kristina Saudargait som är vd på Inbelly.

Öppna föreläsningar

Sedan 30 år ger Stockholms universitet öppna föreläsningar där universitetets forskning presenteras i populärvetenskaplig form. Ibland sker detta i samarbete med andra aktörer. Särskilda serier är Universitetet på Plattan (med inriktning på humaniora) (på Kulturhuset), Vetenskap för vetgiriga, (på Stadsbiblioteket Sveavägen och Kulturhuset Fanfaren i Farsta) och Forskare berättar om barn och unga (på Kulturhuset). De öppna föreläsningarna har fri entré och är öppna för alla. Ingen föranmälan krävs.

► www.su.se/evenemang

Språkhistoriska seminariet

Tomas Riad, professor vid Institutionen för svenska och flerspråkighet och ledamot i Svenska Akademien, föreläser den 13 mars klockan 16–18 på temat ”Prosodiska historier i germanska språk”. Plats: Hörsal 7 i Södra huset.

Språkhistoriska seminariet är ett ämnesövergripande seminarium vid Stockholms universitet. Alla med intresse för språkhistoria är välkomna. För vidare information, kontakta Jenny Larsson, docent vid Institutionen för baltiska språk, finska och tyska, på jenny.larsson@balt.su.se

► Gör din röst hörd! Skriv ett inlägg till Universitetsnytt, per.larsson@su.se

Kalender

5 MARS
PEDAGOGISK
meritportfölj

6 MARS
HÄLSOINSPIRATÖR
– grundutbildning

12 MARS
ATT skriva för webben

13 MARS
ALUMNFÖRELÄS-
NING: Stress i arbets-livet

14 MARS
MEDIEUTBILDNING
för administratörer

17 MARS
KRUKVÄXTERNAS dag

► Läs mer och hitta fler evenemang på www.su.se/medarbetare/medarbetarkalender

IN ENGLISH

EDITOR DANIEL HOLMBERG | PHOTO EVA DALIN, STOCKHOLM UNIVERSITY BALTIC SEA CENTRE, GÖRAN SCHARMER

► WWW.SU.SE/ENGLISH/NEWS ► REDAKTION@SU.SE

A rapidly changing world of higher education

BECOMING VICE-CHANCELLOR of Stockholm University – Sweden’s largest university – in 2013 means stepping right into a rapidly changing world of higher education.

Two new government agencies are in place: the Swedish Higher Education Authority and the Swedish Council for Higher Education. The whole resource allocation system is being overhauled; the Swedish Research Council (VR) has been assigned to determine how the universities should be peer-reviewed, while Vinnova is to investigate the collaborative aspect. The Swedish Research Council is also responsible for the recruitment of international top researchers, as well as young researchers – tasks that were introduced in the government’s research and innovation bill. The Sci Life Lab is going to have a proper launch. In Europe, Horizon 2020, which is going to replace the EU’s seventh framework programme, is around the corner – and although the European Commission’s proposal to greatly strengthen research is unlikely to pass, the ERC wants to increase its funding, and simplifications in the EU bureaucracy are to be expected.

When it comes to education, the quality evaluation system criticised by the European Association for Quality Assurance in Higher Education will continue, but a new system is already being discussed. What is not going to change, however, according to the Minister of Education, is that it is the output – not the input – that will be evaluated. The internationalisation of education has almost come to a halt since the introduction of tuition fees for non-European students. Different ways to relax the rules are now being considered. The teacher programmes are facing new

challenges: the admission rules will be complemented by an aptitude test. Training schools will be introduced on a broad scale using stimulus grants, and Stockholm University is a pioneer in this area. The shortage of teachers in the natural sciences is now so acute that the government is considering taking measures.

A proposal for a new foundation type, so-called university foundations, is expected in the spring. This means that the universities can be practically reconstructed into foundations – but without foundation capital. There will also be a review of collegiality and academic leadership, which was also announced in the research bill. The government wants to start a debate on the greatly increased mandate of vice-chancellors compared to before, and the new demands that this puts on leadership. Personally, I think it is something of a false problem. There is no obvious contradiction between strategic leadership and collegial legitimacy.

As Vice-Chancellor in these times, one has to navigate between government control, educational and research needs, and the changeability of the outside world. However, Stockholm University stands firmly, with solid basic research as its foundation, with outstanding and popular courses and degree programmes, and with openness to society as its special profile.

Astrid Söderbergh Widding

► rektor@su.se

Astrid Söderbergh Widding new Vice-Chancellor

ON 1 FEBRUARY, Astrid Söderbergh Widding took office as Vice-Chancellor of Stockholm University. The university world has been a theme throughout the career of film researcher Astrid Söderbergh Widding. After her doctoral studies, she became Professor in Cinema Studies at Stockholm in 2000. She has subsequently held positions as Head of Department, Deputy Dean and Deputy Vice-Chancellor for Humanities and Social Sciences at the University. She has also been active in Turku and Paris.

New initiative for more female professors

IN THE BEGINNING of December, the Vice-Chancellor decided to invest SEK 15.6 million over a five-year period with the aim to increase the proportion of female professors. One half goes to the humanities and social sciences and the other half to the natural sciences. In the humanities and social sciences, 26 female associate professors will be offered time to do research, thus adding to their academic qualifications. SEK 7.8 million will be used to compensate departments where permanently employed female associate professors accept the offer of a qualification period.

In the natural sciences, the funds will be used to hire female visiting professors. For each visiting professor, the related department will receive SEK 1.3 million per year for salary, including payroll tax and administrative costs. The Vice-Chancellor approved the first appointment in January.

Stockholm University took a similar initiative in 2006, which resulted in the promotion of 15 female associate professors within two years.

“This initiative was very successful and has contributed greatly to Stockholm University having a much larger proportion of female professors than most other universities, but we have not reached our goal

yet – new efforts are needed,” says former Vice-Chancellor Kåre Bremer.

In 2011, 23 per cent of professors in Sweden were women. At that time, Stockholm University had the second highest proportion of female professors in the country with 28 per cent.

The qualification period was a great help

Cynthia de Wit, Professor at the Department of Applied Environmental Science, was one of the researchers who received a qualification period during the previous initiative. She received funding to set aside 50 per cent of her working time for two years to qualify for professorship – time she primarily devoted to research and supervision of PhD students.

According to Cynthia de Wit, this was a great help as she was building up her own research again after having been Head of the Department of Applied Environmental Science.

“These funds gave me more time to focus on my research, but also more time to go to conferences and build up an international network. In addition, I had more time to write research applications.”

The Swedish Solar Telescope on La Palma.

Institute for Solar Physics established at Stockholm University

WITH A SWEDISH telescope, researchers study the Sun from La Palma, the most north-westerly of the Canary Islands. On 1 January 2013, the Institute for Solar Physics, which conducts the research, was established at Stockholm University, which then took over the running of the Institute from the Royal Academy of Sciences. The Institute is also a national research infrastructure under the Swedish Research Council. The takeover will mean several new research and PhD positions in solar physics.

Turkish minister warms to the EU

EUROPE NEEDS TURKEY and Turkey needs Europe. The message from Turkish Minister for EU Affairs Egemen Bagis was clear when he spoke in Aula Magna at Stockholm University on 16 January: Turkey wants to become a member of the EU.

Astrid Söderbergh Widding, then Deputy Vice-Chancellor for Humanities and Social Sciences, welcomed the Minister to the University. She emphasised the long tradition of good relations between Sweden and Turkey and that Turkey is a dynamic country with a young population where Islam meets secular trends.

If Turkey joins the EU, Egemen Bagis believes that the union will get a new dimension, a bridge to Asia. "Our determination to join the EU is stronger than in any other country seeking to join," he said.

The question and answer session that followed lasted for nearly an hour and was moderated by Paul Levin, a researcher at Stockholm University, focusing on Turkey-EU relations. Several people in the audience asked about the rights of minorities and the human rights situation in Turkey. Egemen Bagis emphasised the strengthened minority rights in recent years, but also stressed that Turkey is located in a troubled region of constant terror threats.

"When the terrorist issue is resolved, we can take on many other important issues," said Egemen Bagis.

New research vessel in the Baltic Sea

THE ERLING PERSSON Family Foundation has given a grant of SEK 30 million to Stockholm University to build a new ice-going research vessel. The vessel will be stationed at Stockholm University's marine field station, the Askö Laboratory, located in the archipelago of Trosa south of Stockholm.

The field station's current main vessel, R/V Aurelia, is over 40 years old and severely worn. The new vessel will be able to perform all the tasks and activities of R/V Aurelia, and several more. Modern ship technology and environmentally friendly engines give the new ship a significantly better functionality in all areas, and a new vessel classification permits activities across a larger geographic area.

Sampling at sea.

The University gets a new joint publishing service

IN 2013, THE University will coordinate its publishing. The University will handle its publishing through the University Library and start the Stockholm University Press. The publishing service will focus on promoting the publication of electronic and Open Access titles.

"It is a big step forward for Stockholm University to have a coordinated publishing service with a clear entry point for both researchers and the public," says Pro Vice-Chancellor Lena Gerholm. "It will mean a lot for the accessibility and dissemination of our research, which helps strengthen the public's confidence in and understanding of the University's role in society." All titles will be available to order in printed form at cost (print-on-demand), and the publishing service is also responsible for proactive marketing of the publications.

Videos on Stockholm University Play

STOCKHOLM UNIVERSITY PLAY is a new website for the University's own live broadcasts, web films and reports. The website is bilingual – Swedish and English – and is aimed at external target groups and current students. The Communications Office is responsible for the content, and the website is the result of collaboration with Mediaproduktion at IT Services.

The website serves to promote the live broadcasts and reports made at Stockholm University. All live broadcasts targeting an external audience or reports made in collaboration with Mediaproduktion are broadcast and posted here. Department and faculty websites can add links to su.se/play to point to a specific broadcast.

For more information, please contact redaktion@su.se

New research project examines changes in family formation and social policies across Europe

WHAT WILL FAMILIES look like in the future? Are existing social and family policies compatible with changes in family patterns? A major European research project investigating the diversity of family forms, relationships and life courses in Europe in relation to policies, was launched in February.

The project, entitled 'FamiliesAndSocieties - Changing families and sustainable societies: Policy contexts and diversity over the life course and across generations' and coordinated by Livia Oláh, Associate Professor at the Stockholm University Demography Unit, Department of Sociology, has secured a grant of €6.5m from the EU's Seventh Framework Programme for a four-year period.

Karin Bergmark appointed new Deputy Vice-Chancellor

ON 31 JANUARY, the Vice-Chancellor appointed Professor Karin Bergmark as Astrid Söderbergh Widding's successor as Deputy Vice-Chancellor for Humanities and Social Sciences and also Chair of the Board of Humanities, Law and Social Sciences.

Karin Bergmark, until now Head of the Department of Sociology, was the election committee's proposal and received 73 percent of the votes which was held within the discipline of Humanities and Social Sciences. Karin Bergmark has been appointed for the period from 1 February 2013 to 31 December 2014.

Great interest in call for postdoc applications

LAST AUTUMN, the Vice-Chancellor decided to invest SEK 105 million into internationalisation. This investment includes SEK 42.5 million to postdoctoral research fellowships. There will be 25 new two-year positions which anyone with a doctoral degree from a university outside of Sweden is able to seek.

When the deadline for applications passed on 17 December, it was clear that there is great interest in coming to Sweden as a postdoc. There have been applications from all continents. In total, the humanities and social sciences have received about 240 complete applications and the natural sciences about 110. Decisions will be made in February.

Krönika

FOTO EVA DALIN

Johan Andersson

Johan Andersson arbetar som studie- och karriärvägledare på Studentavdelningen sedan 2009. Efter en brokig yrkesbana började han som adjunkt vid Nationalekonomiska institutionen 2004. Han har även undervisat i statistik vid Statistiska institutionen samt givit statistikkurser för andra institutioner och intressenter.

Assar och jag

JAG ANTAR, eller rättare sagt, jag vet, att jag som liten grabb var ganska lillgammal. Drömde aldrig om att bli lokförare eller fotbollsproffs, däremot "professor" – även om jag hade perioder då "guldgrävare" och/eller "pälsjägare" var mer i ropet – de gick ju dessutom att kombinera gudbevars! Däremot vad jag skulle bli professor i var mer oklart. Tyckte senare i livet om att leka med starka syror på högstadiet – kemi kanske!? Men av en massa olika skäl blev det varken naturvetare eller professor av mig, inte ens disputerad, men jag kan inte låta detta bli en självömkande Brando-från-Storstadshamn; "I could have had class, I could have been a contender, I could have been somebody" i stället för en civilekonom, en magister i nationalekonomi och kandidat i statistik.

Nåväl, nu skulle detta handla om, som titeln avslöjar, "Assar och jag". Assar Lindbeck var nämligen tillsammans med andra intellektuella profiler som Sven Stolpe med flera en riktig barn- och ungdomsidol. Förutom böckerna och det knivskarpa intellektet, även den lite överlägsna raljanta tonen mot mindre vetande journalister – sådant imponerade på en elva, tolvåring.

Vet alla vem Assar Lindbeck är förresten? Sveriges främste nu levande nationalekonom, publicerat åtskilliga böcker och forskningsrapporter, varav jag läst långtifrån alla, det ska erkännas. Fortfarande far han omkring på plan 8 i A-huset, med ett utkast till en forskningsrapport i handen, med en idé att pröva på en kollega, alltid på språng, bokstavigt och intellektuellt. Han föddes 1930 och är alltså still going strong! För att få ett begrepp om hur länge Assar Lindbeck varit en institution i svenskt samhällsliv så var det han som introducerade Palme för Tage Erlander och Erlander utstötte det nu klassiska "äh fan, är han socialdemokrat!?". Förutom ikonisk nationalekonom är han också en erkänd bildkonstnär, vilket inte många vet, en sann renässansfigur.

Tänk vilken upplevelse när jag började plugga och fick se och höra honom livs levande, när jag på C-nivån hade honom som fantastisk lärare (det är sannerligen inte alltid vetenskaplig och pedagogisk

förmåga sammanfaller, som det gjorde i hans fall). Jag var alldeles för blyg för att plocka med några böcker hemifrån för signering, alldeles för måttfull och svensk för att face-to-face redogöra för min beundran eller ens komma fram och ställa en fråga. Nåväl – hur ska jag nu knyta ihop det här? Titeln var ju "Assar och jag"? Känner vi varandra? Näe, ännu mindre har vi jobbat ihop. Dock morsar vi understundom på varandra, ibland ser jag hur hans plirande ögon undrar "vem fan kan det där vara?". En beundrare av Assar, det är vad jag är, en för dig okänd beundrare. Som hoppas och tror att du, trots din fantastiska karriär med tanke på både kvantitet och kvalitet – för att inte tala om kronologi! – ännu har åtskilliga publikationer, seminarier och föreläsningar framför dig.

JOHAN ANDERSSON

» Känner vi varandra?
Näe, ännu mindre
har vi jobbat ihop.
Dock morsar vi
understundom på
varandra, ibland ser
jag hur hans plirande
ögon undrar "vem fan
kan det där vara?"

Våra berättelser

Denna krönika är en av de berättelser från medarbetare som kommit fram inom berättelseprojektet. Syftet med projektet är att hitta sätt att synliggöra universitet genom personliga berättelser. För vidare information kontakta Kommunikationsavdelningen, helena.bruzeliuss@su.se.